C:\Users\Plazma\Desktop\A\Aldiss, Brian W - Poviedky.PDB

PDB Name: Brian W. Aldiss - Poviedky
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 7.7.2005
Modification Date: 7.7.2005
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

BRIAN W. ALDISS

- Clovek sveho casu
- Superhračky vám vydrží celé léto
- Ubohý bojovníčku!
- Dívka a robot s květinami
- Ale kdo nahradí člověka

ČLOVĚK SVÉHO ČASU

Brian W. Aldiss

Jeho nepřítomnost
Janet Westermarková seděla a pozorovala v kanceláři tři muže: správce, který se chystal odejít z jejího života, psychologa-behavioristu, který se chystal do něj vstoupit, a manžela, jehož život probíhal paralelně s jejím, ale izolovaně od jejího vlastního.
Nebyla jediná, která tuto hru provozovala. Psycholog, který se jmenoval Clement Stackpole, seděl shrbeně na židli, ošklivýma, silnýma rukama si objímal koleno, inteligentní opičí obličej nakláněl dopředu, aby mohl lépe pozorovat svůj nový objekt, Jacka Westermarka.
Správce Výzkumného psychiatrického ústavu hovořil živě a se zaujetím. Typické bylo, že na scéně zdánlivě chyběl jen Jack Westermark.
Váš zvláštní problém, neklidný
Jeho ruce na klíně ležely klidně, ale on sám byl neklidný. Zdálo se však, že se ten neklid k něčemu váže. Bylo to, jako by byl v jiné místnosti s jinými lidmi, pomyslela si Janet. Viděla, že zachytil její pohled ve chvíli, kdy se na něj přímo nedívala, a než na něj znovu pohlédla, byl už mimo, pohroužený do vlastních myšlenek.
„Ačkoli se pan Stackpole předtím nezabýval speciálně vaším problémem," říkal správce, „získal spoustu praktických zkušeností v terénu. Vím..."
„Určitě nebudeme," řekl Westermark, sepjal ruce a lehce přikyvoval.
Správce tu poznámku klidně zapsal tužkou, vedle načmáral přesný čas a pokračoval: „vím, že pan Stackpole je příliš skromný, aby to řekl, ale umí skvěle navazovat kontakt s lidmi..."
„Když myslíte, že je to nutné," řekl Westermark. „Ačkoli jsem těch vašich přístrojů viděl prozatím už dost."
Tužka se pohnula, uhlazený hlas pokračoval. „Dobře. Skvěle navazuje kontakt s lidmi a vy i pan Westermark určitě brzy oceníte, že je nablízku. Pamatujte si, je tady, aby pomohl vám oběma."
Janet se usmála a z ostrůvku své židle řekla: „Určitě bude všechno fungovat..." a pokoušela se přitom usmívat na něj i na Stackpola. Byla přerušena manželem, který se postavil, spustil ruce podél těla, mírně se pootočil a řekl do prázdna: „Nebude vám vadit, když se rozloučím se sestrou Simpsonovou?"
Její hlas už nezaváhal
„Všechno bude určitě v pořádku," řekla chvatně. Stackpole na to přikývl, protože spiklenecky souhlasil s jejím názorem.
„Všichni budeme dobře vycházet, Janet," prohlásil.
Snažila se rychle vyrovnat s tím nečekaným užitím křestního jména a správce se na ni také usmíval tím povzbudivým úsměvem, kterým ji obdařilo už hodně lidí od té doby, co byl Westermark vytažen z oceánu poblíž Casablancy, když tu její manžel, který stále ještě vedl osamělou konverzaci se vzduchem, řekl: „Ovšem, měl jsem si to pamatovat."
Zvedl napůl pravou ruku k čelu - nebo snad k srdci? Janet by to byla ráda věděla. Pak ale ruka zase klesla, když dodal: „Doufám, že se na nás přijdete někdy podívat." Teď se otočil a slabě se usmíval na jiné prázdné místo a mírně kývl hlavou, jako by někoho přemlouval. „Že by sis to také přála, Janet?"
Pohnula hlavou a přitom se instinktivně snažila strefit do jeho pohledu a odpověděla neurčitě. „Ovšem, drahoušku."
Její hlas už nezaváhal, když oslovila jeho nepřítomný pohled.

Bylo tam slunce a v jeho paprscích se navzájem spatřili
Do jednoho rohu místnosti svítilo slunce, které tam proudilo arkýřovými okny, obrácenými k jihu. Když vstala, zachytila na okamžik profil svého muže na slunečním pozadí. Byl hubený a odtažitý. Inteligentní. Vždycky si myslela, že je přetížený vlastní inteligencí. Teď měl ale ztracený pohled a ona si vzpomněla na slova psychiatra, který byl k případu zavolán dříve: „Musíte si uvědomit, že probouzející se mozek je neustále zamlžován podvědomím."
Zamlžován podvědomím
Obrátila se na správcův úsměv, ten úsměv, který mu určitě hodně pomohl v kariéře, a slovy, která jí nešla od srdce, řekla: Hodně jste mi pomohl. Bez vás bych ty poslední měsíce nepřežila. Teď bychom už ale měli raději jít."
Slyšela se, jak usekává slova v obavě, že jí do toho Westermark začne mluvit, což ostatně udělal: „ Děkuji vám za pomoc. Jestli něco zjistíte…"
Stackpole přešel skromně k Janet, když se správce zvedl, a řekl: „No, kdyby kdokoli z vás měl nějaký problém, nezapomeňte, že jsme tady."
„Určitě nezapomeneme."
„A, Jacku, chtěli bychom, abyste jednou za měsíc přišel na kontrolu. Víte, nechceme nechat ležet ladem všechny ty drahé přístroje a vy jste naše hvězda - tedy, pacient." Když to řekl, poněkud škrobeně se usmál a vrhl rychlý pohled na papír na stole, aby zkontroloval Westermarkovu odpověď. Ten už byl k němu otočen zády a pomalu kráčel ke dveřím. Už řekl své sbohem a opět usedl na osamělý vrcholek své existence.
Janet tomu nemohla zabránit a bezmocně pohlédla na správce a Stackpola. Byli oba příliš profesionálové, aby si povšimli toho, co se zdálo být porušením dobrého chování, a Janet to bylo silně proti mysli. Stackpole se na ni podíval svým laskavým opičím pohledem a vzal ji tlustou rukou za paži.
„Půjdeme tedy? Moje auto čeká venku."
Nic neříkala, přikyvovala, přemýšlela a dívala se na hodinky
Přikývla, neřekla nic, jen přemýšlela, aniž k tomu potřebovala správcovy poznámky. „Ano, tehdy řekl: ‚Nebude vám vadit, když se rozloučím se sestrou' - jak že se jmenuje? - Simpsonovou?'" Učila se sledovat manželoyy stopy na přerušované pěšince konverzace. Teď byl v chodbě,.dveře se za ním rozlétly a správce říkal do prázdna:
„Dneska má volno."
„Dáváte přesné narážky," poznamenala a cítila, jak ruka na její paži zesiluje tlak. Strašný Stackpole, zdvořile setřásla jeho prsty a snažila se vzpomenout si, co se stalo před pouhými čtyřmi minutami. Jack jí něco řekl, ale nemohla se rozpomenout. Už nepromluvila, pevně stiskla správcovu ruku, nepodívala se však na něj. „Děkuji," řekla.
„Au revoir oba," odpověděl a rychle přejížděl očima hodinky, poznámky, ji, dveře. „Ovšem," kývl. „Jestli vůbec něco zjistíme. Pevně doufáme."
Upravil si kravatu a podíval se opět na hodinky.
„Váš manžel už odešel, paní Westermarková," poznamenal už teď mírněji. Šel s ní ke dveřím a dodal: „Byla jste úžasně statečná a já si uvědomuji - my všichni si uvědomujeme, že vám to bude muset vydržet i nadále. Časem by to pro vás mělo být snadnější, neříká snad Shakespeare v Hamletovi, že ‚Zvyk umí měnit přirozené sklony'? Smím vám navrhnout, abyste následovala náš příklad a pořídila si malý notýsek a přesně sledovala čas?"
Viděli, jak trochu zaváhala, postávali kolem ní, dva muži okolo pohledné ženy a jejich myšlenky nebyly tak úplně prázdné. Stackpole si odkašlal, usmál se a řekl: „Je naprosto nezbytné, abyste ze všech lidí právě vy odpovídala na jeho otázky, jinak se bude cítit v izolaci."
Vždy o krok vpředu
„Děti?" zeptala se.
„Nejdřív počkáme, až se vy dva s Jackem zase usadíte doma, řekněme tak týden," řekl správce, „než začneme uvažovat o návratu dětí."
„Tak je to lepší pro ně, pro Jacka i pro vás, Janet," dodal Stackpole. „Neukvapuj se," pomyslela si. „Bůh ví, že potřebuji útěchu, ale tohle je příliš snadné." Odvrátila tvář, obávala se, že v poslední době vypadá příliš zranitelně.
Na chodbě řekl správce na rozloučenou: „Babička je určitě hrozně rozmazlí, paní Westermarková, ale tím, že se budete trápit, to nespravíte, jak říká to staré pořekadlo."
Usmála se na něj a rychle vyšla ven, o krok před Stackpolem. Westermark seděl vzadu v autě před administrativním blokem budov. Nastoupila, a když se posadila vedle něj, prudce sebou škubl dozadu.
„Co je, miláčku?" zeptala se. Neřekl nic.
Stackpole se ještě nevynořil z budovy, zřejmě měl poslední pohovor se správcem. Byla si vědoma toho, že z jeho hlediska to udělala nějaká přízračná manželka. Jeho odpověď byla pro ni také přízračná.
„Vypadá to, že krajina je zelená," prohlásil. Jeho oči těkaly vzhůru nad šedý betonový blok na protější straně.
„Ano," přikývla.
Stackpole se přihnal po schodech, otevřel auto, omluvil se a usedl za volant. Příliš rychle spustil spojku a auto vystřelilo kupředu. Janet už bylo jasné, proč sebou před malou chvílí Westermark škubl dozadu. Teď ho opět ovládala akcelerace a jeho tělo se skutálelo bezmocně zpátky. Při jízdě se jednou rukou křečovitě držel postranního držadla, protože jeho pohyby nebyly v souladu s pohybem auta.
Jakmile opustili pozemky ústavu, byli na venkově. To vše se stalo jednoho dne uprostřed srpna.
Jeho teorie
Tím, že se Westermark koncentroval, dokázal se přizpůsobit některým zákonům časové kontinuity, kterou opustil. Když se auto, ve kterém seděl, vyšplhalo nahoru po příjezdové cestě (známé a přece cizí, s nezastřiženými rododendrony a bez stopy po dětech), a zastavilo u hlavního vchodu, zůstal sedět tři a půl minuty, než se odvážil otevřít dveře. Pak vystoupil, stál na štěrku a mračil se na něj. Je reálný jako vždycky, je materiální povahy? Není snad na něm slabý

skleněný povlak? Jako by něco probleskovalo z nitra země a prosvěcovalo všechny věci? Anebo je to tím, že mezi ním a vším ostatním je jakási stěna? Je důležité rozhodnout se mezi oběma teoriemi, protože se musí řídit jen podle jedné. Doufal, že dokáže, že teorie pronikání je správná; podle ní je pouze jedním z faktorů, které tvoří fungující vesmír, spolu se zbytkem lidstva. Ale podle teorie glazury je izolován nejen od ostatních lidí, ale od celého kosmu. (S výjimkou Marsu?) Ještě je brzy, ještě musí hodně přemýšlet a nepochybně se objeví nové myšlenky jako výsledek pozorování a úvah. O výsledku nesmí rozhodnout emoce, musí být objektivní. Z jeho utrpení by mohly vzejít nové revoluční teorie. Uviděl svou ženu, jak stojí opodál, aby se spolu nesrazili, bylo by to trapné nebo bolestivé. Slabě se na ni usmál přes skleněnou clonu. Řekl: „Ano, jsem, ale teď nebudu raději říkat nic.“ Vykročil z domu a měl pocit, že kluzký štěrk pod jeho nohama se nepohne, dokud nenastane konec světa. „Velice si vážím listu The Guardian, ale v této chvíli vám neřeknu nic.“

Slavný astronaut se vrací domů

Když skupinka přijela, čekal na ně na verandě nějaký muž.

S omluvným úsměvem číhal na Westermarkův návrat domů. Váhavě, ale věcně popošel kupředu a zadíval se tázavě na trojici, která se vynořila z auta.

„Promiňte, vy jste kapitán Jack Westermark, že?“

Ustoupil stranou, protože to vypadalo, že má Westermark namířeno přímo proti němu. „Jsem dopisovatel pro obor psychologie listu The Guardian, jestli mohu na chvíli rušit.“

Westermarkova matka otevřela domovní dveře, stála tam s úsměvem vítala syna, jednou rukou se přitom nervózně dotýkala šedivých vlasů. Ten prošel kolem ní. Novinář za ním upřeně zíral.

Janet řekla omluvně: „Budete nám muset prominout, můj muž vám už odpověděl a rozhodně není ještě připravený na setkání s lidmi.“

III ,“Kdy mi odpověděl, paní Westermarková? Ještě než uslyšel, co mu chci říci?“

„No, přirozeně ne - ale jeho životní běh... Bohužel, nedokážu to vysvětlit.“

„On ve skutečnosti žije v předstihu, že? Můžete mi věnovat chvilku a povědět, jak se cítíte teď, když už máte první otřes za sebou?“

„Opravdu mi musíte prominout,“ zavrtěla hlavou Janet a protáhla se kolem něj. Když následovala manžela do domu, slyšela, jak Stackpole říká: „Opravdu čtu The Guardian a snad bych vám mohl pomoci. Institut mě pověřil, abych zůstal s kapitánem Westermarkem. Mé jméno je Clement Stackpole, možná znáte moji knihu Trvalé mezilidské vztahy, Methuen. Ale nesmíte říkat, že Westermark žije v předstihu. To je úplně nesprávné. Můžete říci, že některé jeho psychické a fyziologické funkce jsou poněkud posunuty kupředu...“

„Blbec!“ pomyslela si. Zůstala chvíli stát na prahu, aby slyšela, co říká. Teď zmizela uvnitř.

Při dlouhém čekání na večeři uvízl hovor na mrtvém bodě

Večeře byla toho večera plná rozpaků, ačkoli se Janet a její tchyni podařilo vytvořit atmosféru melancholického veselí tím, že přinesly na stůl dva velké skandinávské svícny, památku na jednu dovolenou v Kodani, a překvapily oba muže pestře vyhlížejícím předkrmem. Ale konverzace se nesla ve stejném duchu jako předkrm, pomyslela si Janet: Málo lákavé izolované kousky hovoru, málo výživné.

Paní Westermarková starší ještě nepřišla na způsob, jak mluvit se synem a omezila své poznámky na Janet, ačkoli se po něm často ohlížela.

„Jak se daří dětem?“ zeptal se jí. Rozčilena vědomím, že už dlouho čeká na její odpověď, odpověděla nesouvisle a upustila nůž.

Aby zmírnila napětí, vymýšlela Janet nějakou poznámku o charakteru správce psychiatrické kliniky, když tu Westermark řekl: „A pak je najednou hloubavý a kultivovaný. Chvályhodné a vzácné u člověka jeho typu. Měl jsem dojem, a vy zřejmě také, že ho jeho práce zajímá jen do výše jeho platu. Ale občas by člověk mohl dokonce říct, že ho má rád. Ale vy ho znáte líp, Stackpole, co si o něm myslíte?“

Stackpole drobil chléb, aby nebylo poznat, že neví, o kom je řeč a poznamenal:

„No, já nevím, to je opravdu těžko říci.“ Protahoval čas a přitom nenápadně pošilhával po hodinkách.

„Správce byl docela roztomilý, nezdá se ti Jacku?“ poznamenala Janet, snad ve snaze pomoci jak Stackpolovi, tak Jackovi.

„Vypadá to, že by z něho byl asi pomalý házeč v kriketu,“ řekl Westermark s intonací, která prozrazovala, že souhlasí s něčím, co ještě nebylo řečeno.

„Ach ten!“řekl Stackpole. „And, zdá se, že je to celkem ucházející chlapík.“

„Citoval mi Shakespeara a byl natolik ohleduplný, že mi řekl, odkud citát je,“ usmála se Janet.

„Ne, děkuji, máti,“ řekl Westermark.

„Nepřijdu s ním moc do styku,“ pokračoval Stackpole, „ačkoli jsem s ním jednou nebo dvakrát hrál kriket. Je to dost pomalý házeč.“

„Vážně jste?“ zvolal Westermark.

To je zarazilo. Jackova matka se bezmocně rozhlédla, zachytila strnulý pohled svého syna, a řekla, aby to zamaskovala: „No, tak si vezmi ještě trochu omáčky, drahoušku.“ To už si ale vzpomněla na jeho odpověď a málem jí zase vypadl nůž a vzdala se pokusů pokračovat v jídle.

„Já sám jsem pálkař,“ řekl Stackpole a znělo to, jako by se v nastalém tichu znovu ozvalo pneumatické kladivo. Když nedostal žádnou odpověď, pokračoval tvrdošijně dál a podrobně vykládal svoje názory na kriket, na to, jaké radosti hra přináší. Janet seděla a sledovala ho, trochu znepokojená, že obdivuje jeho řečnický výkon, a přemýšlela, z čeho ten nepokoj pramení. Pak si ale uvědomila, že se vlastně rozhodla, že nemá Stackpola v oblibě a hned své rozhodnutí zrušila. Copak není na: její straně? A i ty silné, chlupaté ruce jsou hned trochu přijatelnější při pomyšlení na to, jak

svírají gumové držadlo pálky; a široká ramena, když se rozmáchne.., Na chvíli zavřela oči a snažila se soustředit na to, co říká.
Sám pálkař
Později potkala Stackpola na horním odpočívadle. V ústech měl malý doutník, ona měla v náručí dva polštáře. Stál jí v cestě. „Mohu vám nějak pomoci, Janet?“
„Stelu jen postel, pane Stackpole.“
Vy nebudete spát v ložnici s manželem?“
„Chtěl by být jednu nebo dvě noci sám, pane Stackpole.Já budu zatím spát v dětském pokoji.“
„Pak mi dovolte, abych vám ty polštáře odnesl. Říkejte mi Cleme. Všichni mí přátelé mi tak říkají.“
Snažila se být přijemnější, ne tak ledově odměřená. Uvědomila si, že Jack ji nevyhání z ložnice navždy, proto řekla: „Mrzí mě to, ale nejde to, protože jsme kdysi měli teriéra, který se jmenoval Clem.“ Ale znělo to jako výmluva.
Položil polštáře na Petrovu modrou postel, rozsvítil noční lampičku a sedl si na okraj postele. V ruce svíral doutník a bafal z něj.
„Možná to bude trochu trapné, ale je tu něco, co bych vám měl říci, Janet.“ Nepodíval se na ni. Přinesla mu popelník a zůstala vedle něj stát.
„Obáváme se, že duševní zdraví vašeho manžela je možná ohrožené, ačkoli vás hned musím uklidnit, že zatím nevykazuje žádné známky ztráty duševní rovnováhy s výjimkou toho, co nazýváme nadměrným pohroužením do jevů, a ani tady nemůžeme říci, ovšemže nemůžeme, že je toto pohroužení hlubší, než by se dalo očekávat. Ovšem, kromě zcela nepředvídatelných okolností. Musíme si o tom v příštích dnech trochu popovídat.“
Čekala, že bude pokračovat, bavilo ji pozorovat, jak si pohrává s doutníkem. Pak se na ni zpříma zadíval a řekl: „Upřímně řečeno, paní Westermarková, domníváme se, že by vašemu manželovi pomohlo, kdybyste s ním měla sexuální styk.“
Trochu vyvedená z míry řekla: „Umíte si představit...“ Opravila se a dodala: „To musí vyjít od něj. Já nejsem nepřístupná.“
Viděla, že si všiml jejího přeřeknutí. Zahrál přímý úder: „To určitě nejste, paní Westermarková.“
Bdělá se zhasnutými světly, ležela v Petrově posteli
Se zhasnutým světlem ležela v Petrově posteli. Je si jistá, že ho a chce. A jak moc, to si uvědomovala až teď, když na to soustředila .pozornost. Během těch dlouhých měsíců expedice na Mars, kdy ona zůstala doma a on se dostal daleko od domova, kdy vlastně existoval na té druhé planetě, mu zachovala věrnost. Starala se o děti, jezdila po venkově a bavilo ji psát články pro ženské časopisy a dělat interview v televizi, když hlásili, že loď opustila Mars a je na cestě domů. Část její bytosti však byla ponořena do zimního spánku.
Pak přišly zprávy, že se nedaří navázat spojení s vracející se lodí. Jeden bulvární plátek pak uveřejnil senzační zprávu, že celá devítičlenná posádka zešílela. A loď přeletěla místo určené k přistání a zřítila se do Atlantiku. Její první reakce byla čistě sobecká, ne, sobecká ne, ale týkala se její osoby. Nikdy už se mnou nebude spát. A následovala nekonečná láska a nekonečný zármutek.
A když ho zachránili, jediného, kdo přežil, jako zázrakem nezraněného, její naděje zase ožila. Od té doby ji uchovávala v srdci, jako on se uchovával v čase. Snažila se představit si, jak by jejich láska vypadala teď, kdy on by všechno prožil dřív, než ona by vůbec začala - jeho vášnivé pohyby, ještě předtím, než ona... Ne, to není možné! Ale ovšem, bylo by to možné, kdyby si to předtím racionálně naplánovali; pak by ona jen trpně ležela... Ale ať se snažila sebevíc, jediné, co si dokázala představit, nebyla láska, ale pouze formální ústupek času a naléhavým potřebám žláz.
Posadila se na posteli a zatoužila po pohybu, svobodě. Vyskočila, otevřela dolní okno; v temném pokoji byl stále ještě cítit pronikavý pach doutníku.
Kdyby to racionálně naplánovali
Během několika dní se věci dostaly do zaběhaných kolejí. Vypadalo to, jako by jim mírné počasí, které bylo ztělesněním klidu a míru, pomáhalo. Museli být opatrní, dveřmi procházeli pomalu a chodili vlevo, aby do sebe nenaráželi - než se na tom domluvili, odnesl to tác plný nápojů, který spadl na zem. Vymysleli jednoduchý způsob klepání na dveře, když chtěli použít koupelnu. Konverzovali prostřednictvím předem připravených bulletinů, v nichž se nevyskytovaly otázky, pokud nebyly nezbytně nutné. Chodili vždycky kousek od sebe. Krátce, jejich životy se vzájemně míjely.
„Je to vážně docela snadné, když je člověk opatrný,“ řekla stará paní Westermarková Janet. „A drahoušek Jack je tak strašně trpělivý!“
„Já mám dokonce pocit, že mu tahle situace vyhovuje.“
„Ale proboha, jak by mu tahle hrozná situace mohla vyhovovat?“
„Máti, snad si uvědomujete, jak tady společně existujeme, že? Ne, zní to tak strašně, že se to ani neodvažuji říct.“
„Jen si teď nezačínej vymýšlet hlouposti. Byla jsi statečná a teď nemá význam ničit si nervy, zrovna, když jde všechno tak dobře. Jestli máš nějaké starosti, musíš to říci Clemovi. Proto tu je.“
„Já vím.“
„No tak.“
Uviděla Jacka, jak se prochází po zahradě. Když se podívala, vzhlédl, usmál se, zamručel si něco pro sebe, natáhl ruku, zase ji stáhl a stále s úsměvem se šel posadit na lavičku na trávníku. Janet to dojalo a běžela k francouzskému oknu, aby si k němu přisedla.
Zastavila se na chvíli. Už dokázala vidět dopředu. Viděla pořadí budoucích dějů, protože Jack už je naznačil svým chováním; půjde na trávník, zavolá jeho jméno, usměje se, pak se usměje on a ona půjde k němu. Pak budou pomaloučku procházet, až dojdou k lavičce a. posadí se, každý na jeden konec.
To vědomí z ní odčerpalo veškerou energii. Klidně může sedět a nedělat nic, protože to, co má dělat,je už uděláno, alespoň pokud jde o Jacka, který je stále o krok před ní. Kdyby tedy nešla, kdyby se vzbouřila a vrátila se zpátky k

rozhovoru s tchyní o domácích pracích... A tak Jack řečnil na trávníku sám pro sebe jako blázen, ponořený do hlubin fantazie, kam ho nedokáže nikdo sledovat. Ale ať si to dělá, ať ho Stackpole vidí; pak budou konečně moci zavrhnout tuhle teorii o časovém předstihu a budou ho muset léčit na nějaký obvyklejší druh halucinogenního šílenství. V Clemových rukou bude v bezpečí.
Ale jackovo chování přece ukázalo, že tam půjde. Bylo by šílené, kdyby tam nešla? Šílené? Neuposlechnout zákon vesmíru je nemožné, ne šílené. Jack poslechl - ten jednoduše narazil na zákon, o němž nikdo před první expedicí na.Mars nevěděl. Určitě objevili něco daleko významnějšího, než se čekalo a než se předvídalo. A ona prohrála - ne, ještě neprohrála! Vyběhla ven na trávník, volala na něj a ten fyzický pohyb rozptýlil zmatek v její duši.
A v opakování té události bylo skryto něco nového, protože si pamatovala, jak se jeho úsměv mihl za oknem a měl v sobě zvláštní vřelost, jako by se jí snažil dodat odvahy. Co řekl? To už bylo pryč. Přešla k lavičce a sedla si vedle něj. Čekal, až uplyne ten neúprosný a neměnný časový lapsus a pak .poznamenal:
„Netrap se, Janet, mohlo to být horší."
„Jak?" zeptala se, ale on mezitím již odpověděl. „Mohl být mezi námi rozdíl celého dne. 3,3077 minuty nám umožňuje alespoň určitý stupeň komunikace."
„To je skvělé, že to bereš tak filozoficky." Znepokojil ji sarkasmus vlastního hlasu.
„Popovídáme si teď spolu?"
„Jacku, už nějaký čas si s tebou chci upřímně promluvit."
„Já?"
Vysoké buky, které stínily zahradu na severní straně, byly tak tiché, že si pomyslela: „Ty mu určitě připadají stejné jako mně."
Podal přehled zpráv a přitom se díval na hodinky. Měl tenká zápěstí. Vypadal křehčí, než když odcházeli z nemocnice.
„Uvědomuji si, miláčku, jak bolestné to pro tebe musí být. Jsme navzájem odděleni tímhle úžasným posunem časové funkce, ale já mám alespoň útěchu v tom, že prožívám určitý experiment, zatímco ty..."
„Já?"
Hovory o mezihvězdných vzdálenostech
„Chtěl jsem říct, že jsi připoutaná k témuž starému světu, jaký odjakživa zná celé lidstvo, ale myslím, že si to neuvědomuješ." Její poznámka ho očividně dostihla; protože dodal, zcela bez souvislosti: „Chtěl jsem si s tebou soukromě promluvit."
Janet spolkla to, co právě chtěla říci, protože zvedl podrážděně prst a řekl: „Prosím tě, načasuj si svou řeč, ať nemluvíme každý o něčem jiném. Omez se jen na to nejdůležitější. Vážně, miláčku, překvapuje mě, že si nezaznamenáváš to, co bylo kdy řečeno, tak jak to navrhuje Clem."
„To - chtěla jsem jen - nemůžeme se přece chovat jako na schůzi správní rady. Chci znát tvé pocity, vědět, jak se ti daří, o čem přemýšlíš, abych ti mohla pomoci, abys nakonec mohl zase normálně žít."
Měřil čas, takže odpověděl téměř okamžitě. „Netrpím žádnou duševní chorobou a po havárii lodě jsem se fyzicky už úplně zotavil. Není důvod předpokládat, že se mé vnímání času někdy vrátí zpátky do naší fáze. Jsem 3,3077 minut v předstihu před pozemským časem už od chvíle, kdy naše loď opustila povrch Marsu."
Odmlčel se. Pomyslela si: „Teď je podle mých hodinek asi 11:03 a ještě tolik toho toužím říct. Ale podle jeho času je 11:06 a něco a už ví, že nemohu říct nic. Je to jen takový pokus o vytrvalost, tohle dorozumívání se přes propast víc než tří minut; stejně dobře bychom mohli mluvit na mezihvězdnou vzdálenost."
Zřejmě i on už ztratil nit hovoru, protože se usmál, vztáhl ruku a držel ji nataženou; Janet se rozhlédla. Směrem k nim přicházel Clem Stackpole s tácem plným nápojů. Položil ho opatrně na trávník a vybral sklenku martini, jejíž stopku vsunul Jackovi mezi prsty.
„Na zdraví!" řekl s úsměvem. „Tady je váš drink," a podal Janet gin s tonikem. Pro sebe přinesl láhev světlého piva.
„Můžeš Janet trochu objasnit mé postavení, Cleme? Zdá se, že ho ještě nepochopila."
Rozzlobeně se obrátila k psychologovi. „Tohle měl být soukromý rozhovor, pane Stackpole, mezi mnou a mým manželem."
„Bohužel se vám to ale moc nedaří. Snad vám to mohu pomoci trochu utřídit. Vím, je to těžké."
3,3007
Rázně otevřel pivní láhev a nalil tekutinu do sklenice. Srkal pivo a vysvětloval: „Vždycky jsme byli zvyklí si myslet, že se všechno pohybuje dopředu v čase stejnou rychlostí. Mluvíme o běhu času a předpokládáme, že máme jen jednu rychlost. Jinými slovy, ačkoli jsme už dlouho zvyklí na některé zvláštnosti času, díky teorii relativity jsme si zřejmě také navykli na určité chyby v myšlení. Teď budeme muset myslet jinak. Sledujete mě, že?"
„ Perfektně. „
„Vesmír není v žádném případě jednoduchá krabice, jak si :představovali naši předkové. Je možné, že každá planeta má vlastní uzavřené časové pole, stejně tak jako má vlastní gravitační pole. Na základě důkazů, které máme, je zřejmé, že časové pole Marsu je 3,3077 minuty před naším, pozemským. Usuzujeme tak z faktu, že váš manžel ani osm dalších mužů nezjistilo na Marsu žádný rozdíl v čase navzájem mezi sebou a nebyli si vědomi ničeho neobvyklého až do okamžiku, kdy opustili Mars a pokusili se o spojení se Zemí. A tehdy se ihned projevila ta časová nesrovnalost. Váš manžel stále žije v čase planety Mars. Bohužel, ostatní členové posádky katastrofu nepřežili; ale můžeme si být jisti, že by se u nich objevily tytéž následky. To je jasné, že?"
„Úplně. Jen pořád nechápu, proč zrovna tenhle efekt, jestli je to tak, jak říkáte..."
„To neříkám já, Janet, k tomuto závěru dospěli mnohem chytřejší lidé, než jsem já." Usmál se a dodal: „To ale neznamená, že se naše závěry nemohou každým dnem vyvíjet, ba dokonce měnit."
„Tak proč nebyl pozorován podobný efekt, když se Rusové a Američané vrátili z Měsíce?"

„Nevíme. Ještě toho spoustu nevíme. Tušíme, že je to proto, že Měsíc je satelitem Země a v dosahu jejího gravitačního pole není žádná časová nesrovnalost. Ale dokud nebudeme mít víc údajů, dokud nebudeme moci dál bádat, budem_ toho vědět pořád málo a můžeme se jen dohadovat. Jeto jako v kriketu odhadnout počet přeběhů v celém odbíjení po první sérii hodů. Až se vrátí expedice z Venuše, budeme na tom daleko líp a pak teprve můžeme začít teoretizovat. „
„Jaká expedice na Venuši?“ zeptala se ohromeně.
„Možná jim to bude ještě rok trvat, než se vydají na cestu, ale urychlují program. To nám poskytne opravdu neocenitelné údaje. „
Budoucí čas a jeho užití a zneužití
Začala: „Ale po tomhle určitě nebudou takoví blázni, aby...“ Pak toho nechala. Věděla, že budou. Vzpomněla si, jak Petr říkal: „Budu taky astronaut. Chci být první člověk na Saturnu!“
Muži se dívali na hodinky. Westermark přenesl svůj pohled na štěrk pod nohama a řekl: „Tohle číslo 3,3077 určitě není univerzální konstanta. Myslím, že se bude lišit - od jednoho planetárního tělesa ke druhému. Můj soukromý názor je, že to musí nějak souviset se sluneční aktivitou. Jestli je to tak, pak asi zjistíme u mužů, vracejících se z Venuše, časovou kontinuitu mírně zpožděnou proti pozemskému času.“
Náhle vstal, vypadal zaraženě, z jeho tváře zmizelo veškeré zaujetí.
„Něco takového mě nenapadlo,“ řekl Stackpole a poznamenal si to. „Dostane-li expedice na Venuši tyhle informace předem, neměli bychom mít žádné potíže s organizací jejich návratu. ‚Konečně, tenhle problém se vyřeší a já nemám nejmenší pochyb-nosti o tom, že nakonec nesmírně obohatí lidské poznání. Takové nedozírné možnosti...“
„To je strašné. Všichni jste blázni!“ vykřikla Janet. Vyskočila a utekla do domu.
A kromě toho
Jack se vydal za ní. Na jeho hodinkách, které ukazovaly pozemský čas, bylo 11:18 a dvanáct vteřin. Přemýšlel, a ne poprvé, že by si měl pořídit další hodinky, které by nosil na pravém zápěstí a které by ukazovaly marťanský čas. Ne, ty na levém zápěstí by měly ukazovat marťanský čas, protože tam se hlavně díval a podle toho času se řídil, i když se zabýval komunikací s přízemní lidskou rasou.
Uvědomil si, že se nyní pohybuje před Janet, podle jejího propočtu. Bylo by zajímavé, kdyby se někdo ocitl před ním; jak rád by pak konverzoval, pustil by se do toho s chutí. Avšak to by ho připravilo o pocit, že je neustále první ve vesmíru, první všude, a o prozářenost podivným světlem - marťanským světlem! Zatím ho tak nazval, dokud ho někam nezařadí, tu romantickou podívanou, která předchází vědeckému poznání, s dotykem nádherné volnosti, dokud ji nepohltí nějaká strohá vědecká disciplína. A kromě toho, co když jsou jejich teorie mylné a efekt vnímání času je čistě náhodný důsledek samotné dlouhé cesty vesmírem; co když čas je kvantový... Co když veškerý čas je kvantový. Koneckonců, stárnutí je záležitost kroků, ne plynulý postup celého anorganického a organického světa.
Teď stál na trávníku úplně tiše. Tráva vypadala křehce, jak jí pronikala skleněná clona, která každé stéblo lehce zabarvovala jemným světelným spektrem. Kdyby se jeho čas vnímání posunul ještě víc dopředu, bylo by marťanské světlo silnější a země průsvitnější? Jak krásně by to vypadalo! Po delší kosmické cestě by se člověk vrátil do pavučiny světa, jehož vnímání času by bylo o staletí zpožděné, bylo by pouhým ztělesněním světla, prizmatem. Dychtivě si to představoval. Ale potřebovali by toho vědět ještě víc.
Náhle ho napadlo: „Kdybych se tak mohl zúčastnit expedice na Venuši! Jestli má institut pravdu, byl bych možná šest, řekněme pět a půl - ne, to se nedá říct - ale byl bych před časem Venuše. Musím jet. Byl bych jim velmi užitečný. Musím se určitě přihlásit jako dobrovolník.“
Nevšiml si, že se Stackpole přátelsky dotkl jeho paže a přešel kolem něj do domu. Zůstal stát a díval se na zem, a skrze ni na kamenitá údolí Marsu a neodhadnutelnou krajinu Venuše.
Číslice se pohybují
Janet souhlasila, že pojede se Stackpolem do města. Měl si vyzvednout knihy o kriketu, které byly u knihaře; napadlo ji, že by mohla koupit film do fotoaparátu. Děti by určitě chtěly fotografie mamky a taťky, jak stojí spolu.
Jak auto míjelo stromy, jejich červené a zelené stíny se jí kmitaly před očima. Stackpole si počínal za volantem velmi zdatně a tiše si pískal. Zvláštní, jak snášela tenhle zvyk, který by jí normálně šel na nervy; považovala ho za znamení jeho neklidu.
„Mám strašný pocit, že teď rozumíte mému muži lépe než já,“ řekla.
Nepopřel to. „Proč si to myslíte?“
„Myslím, že mu nevadí ta strašná izolace, ve které se ocitl.“
„Je to statečný člověk.“
Westermark byl doma už ‚týden. Janet viděla, jak se každým dnem od sebe stále více vzdalují. Mluvili méně a on často stál nehnutě jako socha a zíral zaujatě na zem. Na mysli jí vy ta nulo to, co se před tchyní bála vyslovit nahlas, ale co může klidně říci Stackpolovi.
„Víte, proč se nám daří existovat poměrně harmonicky,“ řekla.
„Zpomalil auto a hleděl na ni úkosem. „Daří se nám existovat jen proto, že jsme vykázali ze života vše, co se dalo - všechny události, všechny děti, všechny sezóny. Jinak bychom si v každičkém okamžiku museli připomínat, jak nám to spolu dohromady nejde.“
Zachytil tón jejího hlasu a řekl konejšivě: „Vy jste každým coulem statečná zrovna jako on, Janet.“
„K čertu se statečností. Jestli něco nesnáším, pak je to prázdnota.
Stackpole uviděl dopravní značku na okraji silnice, mrkl na řídící desku a přeřadil rychlost. Silnice byla opuštěná, široko daleko žádné auto. Zase si začal hvízdat skrz zuby a Janet cítila, že i.musí v hovoru pokračovat.
„S časem jsme měli už spoustu problémů - myslím - my všichni. Čas je evropský vynález. Bůhví, co nás všechny ještě čeká - no jestli to bude dál pokračovat.“ Janet to rozčilovalo, nedokáže myslet logicky jako jindy.

Stackpole zase promluvil, až když zajel s autem na odpočívadlo a zastavil u převislých křovin. Obrátil se k ní a tolerantně se usmíval. „Čas je boží vynález, jestli věříte v Boha tak jako já. My ho pozorujeme, pokořujeme a využíváme, kde je to možné.“
„Pokořte ho!“
„Nesmíte myslet na budoucnost jako na dobu, kdy se budeme po kolena brodit v melase nebo něčem podobném.“ Krátce se zasmál, s rukama na volantu. „To je ale krásné počasí! Tak mě napadá - v neděli hraju ve vsi kriket. Nechtěla byste se přijít podívat na zápas? A možná bychom si pak mohli zajít někam na čaj.“
Všechny události, všechny děti, všechny sezóny
Příštího rána dostala dopis od Jany, své pětileté dcery, a ten ji přiměl k zamyšlení. V dopise stálo jen: ‚Milá maminko, děkuji ti za panenky. S pozdravem Jana', ale Janet věděla, kolik úsilí se za těmi velkými písmeny skrývá. Jak dlouho to ještě vydrží bez dětí?
Jakmile jí tohle vytanulo na mysli, vzpomněla si, že si během předchozího večera neurčitě říkala, že kdyby měla mít ‚cokoli' se Stackpolem, bylo by lepší, kdyby u toho nebyly děti - čistě proto, že by to bylo pro oba pohodlnější, jak si teď uvědomila. Tehdy nemyslela na děti, myslela na Stackpola, který sice neočekávaně projevil jistou delikátnost, nebyl však mužem, o jakého by stála.
„A další neodpustitelně nemorální myšlenka,“ šeptala nešťastně prázdnému pokoji. „Mám kromě Stackpola nějakou jinou alternativu?“
Věděla, že její manžel je ve své pracovně. Byl studený den, na jeho každodenní korzo v zahradě příliš chladno a vlhko. Věděla, že se noří stále hlouběji do izolace a toužila mu pomoci, ale bála se obětovat, toužila zůstat mimo, v životě. Upustila dopis, vzala hlavu do dlaní, zavřela oči a slyšela, jak se v její lebeční schránce prudce střetávají možnosti jednání s budoucími činy a navzájem se potírají.
Jak tam tak ochromeně stála, vešla Westermarkova matka. „Hledala jsem tě,“ řekla. „Ty jsi nešťastná, holčičko, viď?“
„Máti, každý člověk se snaží ukrýt před ostatními, jak trpí. Že to všichni dělají?“
„Ale nesmíš to skrývat přede mnou, myslím hlavně proto, že ani nemůžeš.“
„Ale já vím, jak trpíte vy, a mělo by to být vzájemné. Proč vlastně hrajeme tuhle hru na schovávanou? Čeho se bojíme - lítosti nebo výsměchu?“
„Možná pomoci.“
„Pomoci! Snad máte pravdu... To je ale znepokojivá myšlenka.“ Stály tam a upřeně se na sebe dívaly, až starší z žen řekla rozpačitě: „Takhle spolu mluvíme málokdy, Janet.“
„Ano.“ Chtěla toho říct víc. Cizímu člověku ve vlaku by to možná řekla, ale tady to ze sebe nemohla dostat.
Když paní Westermarková viděla, že na tohle téma už nepadne ani slovo, řekla: „Chtěla jsem ti říci, Janet, že podle mého názoru by v téhle situaci bylo lepší, kdyby se děti zatím nevracely. Jestli je chceš navštívit a nějaký čas s nimi zůstat u tvých rodičů, mohu se klidně týden postarat o Jacka i pana Stackpola. Myslím, že Jack je nechce vidět.“
„To je od vás hezké máti. Uvidím. Slíbila jsem Clemovi, tedy řekla jsem panu Stackpolovi, že se možná zítra odpoledne půjdu podívat, jak hraje kriket. Samozřejmě to není důležité, ale já jsem stejně řekla, že bych se možná zajela podívat na děti v pondělí, pokud to tu zvládnete.“
„Ještě máš spoustu času, jestli máš chuť jet dneska. Pan Stackpole určitě pochopí tvé mateřské city.“
„Raději to nechám na pondělí,“ řekla J anet - trochu odměřeně, ‚protože teď už tušila, jaký motiv se skrývá za tchyniným návrhem.
Kam až se Scientific American nedostal
Jack Westennark odložil Scientific American a upřeně hleděl na desku stolu. Pravou ruku měl na srdci a sledoval jeho tlukot. V časopise byl článek o něm, doprovázený fotografiemi pořízenými na klinice. Tenhle článek byl na hony vzdálený od těch senzacechtivých zpráv, které se porůznu objevovaly, byly to povrchní záležitosti, v nichž vystupoval jako Muž, který vykonal víc než Einstein, když rozbil naši představu o vesmíru; přinášel některé aspekty, o nichž sám ještě neuvažoval, a tím víc ho lekal.
Když přemýšlel o jeho závěrech, odpočinul si na chvíli od čtení pozemských knih. A Stackpole zatím seděl u krbu, kouřil doutník a čekal na jeho diktát. Ale i čtení časopisu představovalo pro něj ve vesmírném čase namáhavý výkon, spolupráci a konspiraci. Stackpole obracel stránky v načasovaných intervalech a Westermark je pak četl. Sám nebyl schopen je obracet, pokud mu to někdo neudělal, neboť měly vlastní úzkou časovou kontinuitu. Jeho prstům se zdálo že ty stránky leží pod sklovitým povlakem, podobným želé. Byla to zraková halucinace, která,představovala nepřekonatelnou kosmickou setrvačnost.
Ta setrvačnost propůjčovala zvláštní svit povrchu stolu, na který upřeně zíral a sondoval vlastní mozek, aby určil, kolik pravdy je v tom článku.
Autor článku začal úvahami o faktech a zjištěním, že tato fakta nasvědčují tomu, že v celém vesmíru existují ‚místní časy', a v případě, že tomu tak je, bude zřejmě po ruce vysvětlení pro vzdalování galaxií a dojde se k odlišným výpočtům ohledně stáří vesmíru (a samozřejmě jeho komplexnosti). Dál se zabýval problémem, který trápil i jiné, kteří na toto téma psali, totiž proč Westermark, když ztratil pozemský čas na Marsu, neztratil stejně marťanský čas na Zemi. Tohle více než cokoli jiného ukazovalo na fakt, že ‚místní časy' nejsou čistě mechanická záležitost, ale že jsou, alespoň do jisté míry psychicko-biologickou funkcí.
Na povrchu stolu viděl Westermark jako v zrcadle, jak ho žádají, aby cestoval znovu na Mars, aby se zúčastnil druhé expedice na kontinent rudohnědého písku, kde uspořádání vesmírného času je nějakým tajemným nepřekonatelným způsobem 3,3077 minuty před pozemskou normou. Posunou se pak jeho vnitřní hodiny zas kupředu? Ztratí pak pozemské věci ten tajemný lesk? A jaké budou následky postupného vzdalování se od železných zákonů, jimiž se lidstvo řídí od svého skotačivého, diluviálního dětství?

Netrpělivě nutil mozek, aby předkládal další možnosti, aby si představil den, kdy Země bude hostitelkou mnoha místních časů, shromážděných na cestách do prázdných míst na opačné straně vesmíru; ta prázdná místa leží také na opačné straně času a pak bude v lidských možnostech konečně pochopit toto pojetí, které se dřív nesetkávalo s porozuměním. (McTaggart popřel jeho vnější realitu, že?) Není tohle snad to poslední tajemství, být schopen pochopit tu neustálou změnu, která režíruje lidskou existenci stejným způsobem, jakým je režírován sen v primitivním dosahu lidské mysli?
A - ale - nepřinese ten den zánik místního času na Zemi? Právě on to začal. Může to znamenat jen to, že ‚místní čas' není produktem planetárních elementů; tady se pisatel neodvážil v úvahách dost daleko; místní čas je zcela jen produktem psyché. Ta temná, nejniternější věc, která dokáže udržet přesný čas, i když člověk leží v bezvědomí, je pouhý venkovan, ale může se z ní vychovat příslušník vesmíru. Viděl, že je první příslušník té nové rasy, bylo to něco, co ještě před několika měsíci neexistovalo ani v nejhlubší fantazii. Je úplně nezávislý na Čase, nepříteli, který je víc než Smrt hrozbou současnému člověku. V jeho nitru je skryt nový potenciál. Superman přišel.
Superman se bolestně pohnul na židli. Tak dlouho seděl jako u vytržení, že vůbec nevnímal, že mu mezitím ztuhly a zmrtvěly údy.
Člověka mohou napadnout kolosální myšlenky, když si pečlivě načasuje obchůzky kolem daného stolu
„Diktát," řekl a čekal netrpělivě, až vzkaz pronikne zpátky do místa zapomnění u krbu, kde seděl Stackpole. Potřebuje říci něco strašně důležitého, avšak musí čekat na tyhle lidi.
Jak bylo jeho zvykem, vstal a začal chodit kolem stolu a chrlil ze sebe věty. Tohle měl být testament novému způsobu života...
„Vědomí je nahraditelné, ale souběžné... V počátcích existence lidské rasy bylo zřejmě mnoho časových průsečíků... Duševně vyšinutí lidé se často uchylují do různých časových rovin. Některým se zdá, že den trvá nekonečně dlouho... Víme ze zkušenosti, že děti vidí čas v konvexním zrcadle vědomí, zvětšený a zdeformovaný mimo jeho ohnisko..." Na okamžik ho podráždila vyděšená tvář jeho ženy, která se objevila za oknem pracovny, ale pak nad tím mávl rukou a pokračoval.
„...jeho ohnisko... Ale člověk ve své nevědomosti setrvává u předpokladu, že čas je jistý druh jednosměrného proudu a tím homogenní... přes důkazy o opaku... naše pojetí nás samých - ne, tahle koncepce se stala základní životní premisou..."
Dcery dcer
Westermarkova matka si nelibovala v metafyzických úvahách, ale když odcházela z pokoje, otočila se a řekla své snaše:
„Víš, co si někdy myslím? Jack je tak divný, že někdy v noci přemýšlím, jestli se muži a ženy každou generací stále více nevzdalují v myšlenkách a postojích, víš, skoro jako dva odlišné druhy. Moje generace udělala významný pokus dostat obě pohlaví na stejnou úroveň a všechno to ostatní, ale zdá se, že to všechno přišlo vniveč."
„S Jackem to bude lepší." Janet slyšela nedostatek víry ve vlastním hlase.
„Myslela jsem si totéž - tedy to, že se muži a ženy od sebe stále víc vzdalují -, když se zabil můj muž."
Janetin soucit byl ten tam. Poznala, že na scénu přichází důvěrně známé téma, znala dobře ten tón, kterým se tchyně snažila zakrýt všechnu sebelítost, když říkala:
„Víš, Bob zasvětil svůj život rychlosti. To ona ho ve skutečnosti zabila, ne blázen, který přímo před ním vjel pozpátku na silnici."
„Vašemu manželovi se nepřipisovala žádná vina," řekla Janet. „Neměla byste se tím pořád trápit."
„Ale stejně, vidíš tu shodu... stejný způsob. Bob, takový blázen, který vjel do zatáčky první, a teď Jack... No, tady není žena nic platná."
Janet za ní zavřela dveře. Sebrala nepřítomně vzkaz od další generace žen:
„Děkuji ti za panenky."
Předsevzetí a náhlá rizika s nimi spojená
Jeto přece jejich otec. Možná, že by se Jana s Petrem měli vrátit i přes všechna rizika, která jsou s tím spojená. Janet tam stála, plná úzkosti ze svého náhlého rozhodnutí přimět Jacka k hovoru. Je tak popudlivý, tak nepřístupný, ale alespoň ho bude moci pozorovat chvilku při práci, než ho vyruší.
Když vklouzla do postranní chodby a vydala se k zadním dveřím, slyšela, že ji tchyně volá. „Moment!" odpověděla.
Mezi mraky se ukázalo slunce a sálo vlhkost ze zahrady. Teď už byl neomylně podzim. Zašla za roh, obešla z_hon růží a nahlédla do manželovy pracovny.
Byl to šok, když ho uviděla, jak se sklání nad stolem. Rukama si zakrýval obličej. a mezi prsty mu stékala krev a kapala na rozevřený časopis na desce stolu. Uvědomila si, že Stackpole sedí lhostejně u elektrického krbu.
Slabě vykřikla a oběhla zpátky dům a u zadních dveří se setkala s paní Westermarkovou.
„Ach, byla jsem zrovna... Janet, co je?"
„Máti, Jack! Má na hlavě strašnou ránu nebo co."
„Ale jak to víš?"
„Rychle, musíme zavolat do nemocnice. Musím jít k němu." Paní Westermarková vzala J anet za ruku. „Snad bychom to měly raději nechat na panu Stackpolovi, ne? Obávám se..."
„Máti, musíme udělat, co je v našich silách. Vím, že jsme jen amatéři. Nechte mě, prosím vás, jít."
„Ne, Janet, my jsme - to je jejich svět. Bojím se. Jestli nás budou potřebovat, přijdou." Ve strachu svírala Janetinu paži.
Chvíli se na sebe dívaly vyděšenýma očima, jako by viděly něco jiného, pak se Janet vytrhla. „Musím k němu," řekla.
Spěchala halou a rozrazila dveře pracovny. Její muž stál teď na druhém konci pokoje u okna a z nosu mu proudila krev.
„Jacku!" vykřikla. Jak k němu utíkala, z čista jasna dostala ránu do čela, takže se zapotácela a upadla na knihovnu.
Sprcha menších svazků z horní police se snesla na ni i na zem kolem ní. Stackpole vykřikl, upustil poznámky a proběhl

kolem stolu k ní. Ale ve chvíli, kdy jí běžel na pomoc, zkontroloval čas na hodinkách: 10:24.
Pomoc poskytnutá v 10:24 a pohodlí postele
Ve dveřích se objevila Westermarkova matka.
„Stůjte, kde jste," vykřikl Stackpole, „nebo budou další trable!
Jacku, hned jsem u vás - bůhví, jak vám bylo tři a jednu třetinu minuty bez pomoci." Rozzlobeně přešel místnost a stál na délku paže od svého pacienta. Hodil na stůl svůj kapesník.
„Pane Stackpole..." pokusila se znovu Westermarkova matka ve dveřích a jednou rukou držela Janet kolem pasu.
Otočil hlavu a řekl jen: „Přineste ručníky! Zatelefonujte na kliniku a řekněte, ať ihned přijedou."
Než nastalo poledne, ležel Westermark v pohodlí své postele nahoře v ložnici a osádka sanitky, která mu ošetřila zranění, jež ostatně bylo pouhým krvácením z nosu, už odjela. Stackpole zavřel domovní dveře, a když se otočil, zadíval se na obě ženy.
„Cítím, že je mou povinností vás varovat," řekl přísně, „že podobný incident by se příště mohl stát osudným. Tentokrát nám to celkem prošlo. Stane-li se však něco podobného ještě jednou, budu nucen doporučit správní radě, aby byl pan Westermark převezen zpátky do nemocnice."
Obvyklý způsob, jak rozpoznat nehodu
„Nechtěl by tam jít," řekla Janet. „Kromě toho se chováte směšně. Byla to pouhá nehoda. Teď chci jít nahoru a podívat se, jak se mu daří."
„Ještě než půjdete, dovolte mi podotknout, že to, co se stalo, nebyla nehoda - alespoň ne v běžném slova smyslu, protože vy jste viděla výsledek svého střetu oknem studovny, ještě než jste vstoupila. Tedy to byla vaše vina..."
„Ale to je absurdní..." začaly obě ženy. Janet pokračovala: „Nikdy bych se nehnala do pokoje, kdybych neviděla oknem, že se mu něco přihodilo."
„Vy jste viděla jen to, jaké následky má váš pozdější střet na vašeho manžela."
Westermarkova matka zakvílela něco, co znělo jako: „Ničemu z toho nerozumím. Do čeho narazila Janet, když běžela dovnitř?"
„N arazila, paní Westermarková, do místa, kde stál její manžel před 3,3077 minuty. Určitě už jste pochopila tenhle základní princip setrvačnosti času?"
Když obě zase hned začaly mluvit, díval se upřeně, dokud neskončily a nepodívaly se na něj. Pak řekl: „Raději bychom měli jít do obývacího pokoje. Osobně bych se rád něčeho napil."
Nalil si, a až když držel sklenici whisky, řekl: „A teď: ne že bych měl v úmyslu dělat vám přednášku, dámy, ale myslím si, že je nejvyšší čas, abyste si obě uvědomily, že už nežijete v tom starém bezpečném světě klasických mechanismů, vynalezených v osvíceném 18. století, nad kterými bdí Bůh. Všechno to, co se stalo, je naprosto racionální, ale jestli hodláte předstírat, že to přesahuje meze vašeho ženského rozumu..."
„Pane Stackpole," řekla janet ostře. „Můžete se, prosím vás, držet tématu, aniž byste nás urážel? Můžete mi říci, proč to, co se stalo, nebyla nehoda? Teď už je mi jasné, že když jsem se podívala oknem do pracovny, viděla jsem, jak můj muž trpí následky kolize, která se mu stala zhruba před třemi minutami, ale mě potkala až za další tři minuty a něco, ale v té chvíli jsem byla tak vyděšená, že jsem zapomněla..."
„Ne, ne, vaše čísla jsou chybná. Celkový časový posun je jen 3,3077 minuty. Když jste uviděla vašeho manžela, uplynula právě polovina času od chvíle, kdy dostal ránu - 1,65385 minuty, a zbývalo dalších 1,65385 minuty do chvíle, kdy jste svůj čin dokonala tím, že jste vtrhla do pokoje a udeřila ho."
„Ale ona ho neuhodila!" vykřikla starší žena.
Stackpole si dal načas, než odpověděl pevně: „Uhodila ho v 10.24 pozemského času, což se rovná 10:20 plus asi 36 vteřin času marťanského, což se rovná 9:59 času na Neptunu, což se rovná 156:30 na Siriu. Je to obrovský vesmír, paní Westermarková! A vy si to budete plést, dokud budete dál plést události s časem. Mohu vám navrhnout, abyste se posadila a dala si něco k pití?"
„Když necháme čísla stranou," řekla Janet a vrátila se k jeho útoku - ten člověk je hnusný oportunista - jak můžete říci, že to, co se stalo, nebyla náhoda? Doufám, že nehodláte tvrdit, že jsem zranila svého muže naschvál? To, co říkáte, znamená, že od chvíle, kdy jsem ho uviděla oknem, jsem nemohla prakticky nic dělat."
„Když necháme čísla stranou..." citoval ji. „Na těch ale spočívá vaše odpovědnost. To, co jste viděla oknem, byl výsledek vašeho činu, pak jste ho nevyhnutelně musela dokončit, protože už byl dokončený."
Oknem vane vítr času
„Nerozumím!" Svírala si čelo a vděčně přijala od tchyně cigaretu, ale nad jejími těšivými slovy: „Nesnaž se pochopit, drahoušku!" pokrčila rameny. „Dejme tomu, že když jsem viděla Jacka, jak krvácí.z nosu, podívala bych se na hodinky a napadlo by mě: ‚Je 10:20 nebo tak nějak a on asi trpí následkem naší srážky, tak bych raději neměla chodit dovnitř,' a nešla bych tam. Pak by se byl jeho nos zázračně zahojil?"
„Ovšem, že ne. Vy máte tak mechanistický pohled na vesmír. Pěstujte duševní přístup k věcem, snažte se žít ve svém vlastním století! To, co tu naznačujete, vás nemohlo napadnout, protože to nemáte v povaze. Zrovna tak nemáte náturu na to, abyste inteli-gentně sledovala hodinky, právě proto, že vždycky ‚necháváte čísla stranou',jak říkáte. Ne, nejsem osobní -je to všechno velmi ženské a svým způsobem přitažlivé. Já jen říkám, že předtím, než jste se podívala oknem, vás mělo napadnout: ‚Bez ohledu na to, v jakém stavu teď vidím svého muže, musím pamatovat na to, že mu zbývá zažít dalších 3,3077 minut.' Pak jste se mohla podívat dovnitř a viděla byste, že je nezraněný, a nebyla byste vtrhla dovnitř takovým způsobem."
Vtáhla kouř z cigarety, celá popletená a uražená. „Takže vy říkáte, že jsem nebezpečná vlastnímu muži."
„To říkáte vy."
„Pane bože, jak já nenávidím muže!" zvolala. „Jste tak zatraceně logičtí, tak strašně samolibí!"

Dopil whisky a sehnul se, aby postavil sklenici na stolek vedle ní, takže se jí skoro dotýkal.
„Teď jste rozrušená.“
„Ovšem, že jsem rozrušená! Co si myslíte?“ Potlačila touhu křičet nebo mu dát facku. Obrátila se k Jackově matce, která ji jemně uchopila ze zápěstí.
„Proč se nesebereš a nejedeš za dětmi na víkend, miláčku? Vrať se, až budeš chtít. Jack bude v pořádku,já na něj dohlédnu - pokud o to bude stát.“
Přelétla pohledem pokoj.
„Pojedu. Hned si zabalím věci. Rády mě uvidí.“ Když míjela Stackpola, řekla hořce: „Aspoň ony si nebudou dělat starosti s místním časem na Siriu!“
„Možná jednou budou muset,“ řekl Stackpole neochvějně uprostřed pokoje.
Všechny události, všechny děti, všechna období
Z anglického originálu MAN IN HIS TIME
přeložila Hana Bezděková.
Poprvé vyšlo ve sbírce
Who Can Replace a Man? v roce 1966.

Superhračky vám vydrží celé léto
Brian Aldiss

V zahradě paní Swintonové panovalo stálé léto. Záhony byly obklopeny nádhernými mandloněmi obsypanými věčně svěžími listy. Monika Swintonová utrhla ohnivě oranžovou růži a ukázala ji Davidovi.
„Není krásná?“ řekla.
David k ní vzhlédl a beze slova se ušklíbl. Vytrhl jí růži z ruky, přeběhl přes celý trávník a zmizel za přístřeškem, kde se hrbil trávníkový strojek připravený vyjet, jakmile to bude nutné. Zůstala sama na bezchybné zahradní cestě z plastových oblázků.
Zkoušela ho mít ráda.
Našla chlapce u bazénku, jak pouští růži po hladině. Stál ve vodě, ani si nesundal sandály.
„Davide, zlatíčko, musíš být tak zlobivý? Hned pojď sem a vezmi si jiné boty a ponožky.“
Bez protestů s ní odešel do domu, tmavovlasá hlavička poskakovala ve výši jejího pasu. Už od tří let mu ultrazvuková sušička v kuchyni nenaháněla strach, ale než mohla maminka sáhnout pro přezůvky, otočil se a zmizel v tichém domě.
Nejspíš hledal Míšu.
Monika Swintonová, devětadvacetiletá pohledná žena s jasnýma očima, odešla do obývacího pokoje. Usedla a zahloubala se do myšlenek. Po chvíli už jen bezmyšlenkovitě seděla. Čas se neskutečně pomalu sunul. Tak zoufale pomalu jak to cítí jen děti, šílenci, a manželky, čekající na své muže, kteří jsou pryč a vylepšují svět. Snad jen reflexivně se zvedla a změnila vlnovou délku okenních filtrů. Zahrada zmatněla, místo ní se po levé straně objevily vysoké budovy městského centra, které bylo plné lidí a vzdušných člunů. Zvuk nechala ztlumený. Přelidněný svět je ideální místo kde být osamělý.

Vedení Synthanku si dopřávalo opulentní oběd na oslavu uvedení nového výrobku. Někteří ze stolovníků měli na obličejích módní plastikové masky. Všichni byli elegantní a štíhlí bez ohledu na množství jídla a nápojů, které v nich mizely. Jejich ženy byly také elegantně štíhlé, i když se v jídle a pití nedržely nijak pozadu.
Henry Swinton, šéf Synthanku se chystal pronést řeč.
„Škoda, že tu s námi nemůže být vaše žena, aby si vás poslechla,“ řekl mu spolusedící.
„Monika radši zůstává doma se svými myšlenkami,“ odpověděl usmívající se Swinton.
„Člověk by čekal, že taková nádherná žena má i nádherné myšlenky,“ řekl soused.
Přestaň myslet na mojí ženu, ty bastarde, pomyslel si Swinton pro sebe, stále s úsměvem.
Povstal a sálem se rozlehl potlesk.
Prohodil několik vtipů a potom pokračoval „Dnešek znamená opravdový mezník pro naši společnost. Už je to téměř deset let od chvíle, kdy jsme uvedli na světový trh první syntetickou formu života. Všichni víte jaký to byl úspěch, hlavně naše miniatury dinosaurů. Ale žádná z nich nebyla obdařena inteligencí.“
„Zní to jako paradox, že dnes lze stvořit život, ale nikoliv inteligenci. Naše první modelová řada, Crosswellský řetízek, se prodává nejlépe a je také nejhloupější.“ Všichni se začali smát.
„Tři čtvrtiny přelidněného světa strádají hladem, my zde žijeme v dostatku, více než dostatku, díky řízené populaci. Náš problém je obezita, nikoliv hladovění. Dovolím si tvrdit, že okolo tohoto stolu nesedí nikdo, kdo by neměl Crosswella v tenkém střevě. Dokonale bezpečnou tasemnici, díky níž můžeme sníst až o padesát procent více jídla a přesto si udržet figuru. Je to tak?“ Posluchači souhlasně přikyvují.
„Naši miniaturní dinosauři jsou skoro stejně tak hloupí. Dnes však uvádíme inteligentní syntetickou formu života - sluhu v životní velikosti. Nejen že je obdařen inteligencí, má řízené množství inteligence. Věříme, že lidé by se báli bytosti s lidským mozkem. Náš sluha má v mozkovně malý počítač. Na trhu se již dříve objevily mechanické přístroje s miniaturními počítači - plastikové věci bez života, superhračky - ale my jsme konečně objevili způsob, jak propojit počítačové obvody se syntetickými svaly.“

David seděl pod dlouhým oknem v dětském pokoji a zápasil s papírem a tužkou. Nakonec přestal psát a koulel tužkou po nakloněné desce stolu.
„Míšo!“ zvolal.
Medvídek ležel na posteli u zdi pod knížkou s pohyblivými obrázky a velkým plastovým vojákem. Řečový vzorek jeho majitele ho aktivoval a hračka se posadila.
„Míšo, nevím jak dál!“
Medvěd sešplhal z postele a toporně přešel k chlapcově noze. Ten ho zvedl a posadil na stůl.
„Kde jsi skončil?“
„Skončil jsem - “ Zvedl dopis a zahleděl se na něj. „Skončil jsem 'Drahá maminko, doufám že se máš dobře. Mám tě rád…'“
Dlouhou dobu bylo ticho než medvěd řekl „To zní dobře. Běž dolů a dej jí to.“
Další dlouhé mlčení.
„Ještě to není správně. Ona to nepochopí.“
Malý počítač uvnitř medvídka zpracovával další možnosti. „Proč to nenapíšeš ještě pastelkou?“
Když David neodpověděl, medvěd znovu zopakoval svou radu. „Proč to nenapíšeš ještě pastelkou?“
David se díval z okna. „Míšo, víš o čem jsem přemýšlel? Jak bys poznal co jsou a co nejsou opravdové věci.“
Medvěd probíral své alternativy. „Opravdové věci jsou dobré.“
„Zajímalo by mě, jestli je čas dobrý. Nemyslím, že by maminka měla ráda čas. Jednou, před hodně dny říkala, že jí utekl čas. Je čas opravdový, Míšo?“
„Hodiny ukazují čas. Hodiny jsou opravdové. Maminka má hodiny, takže je musí mít ráda. Maminka má hodiny na zápěstí vedle ovladače.“
David začal na druhou stranu dopisu kreslit Jumbo Jet. „Ty a já jsme opravdoví, Míšo, že jo?“
Medvídek, který se až do této chvíle díval do chlapcovy tváře polekaně sklopil oči. „Ty a já jsme opravdoví Davide,“ přisvědčil.

Monika pomalu procházela po domě. Už byl skoro čas na odpolední poštu. Vyťukala číslo poštovního úřadu na náramkovém ovladači, ale nic nepřišlo. Ještě je brzo, snad za pár minut. Měla by se dát do malování, nebo snad zavolat přátelům. Nebo počkat až se Henry vrátí domů. Nebo jít nahoru a hrát si s Davidem…
Prošla do haly a zastavila se u paty schodiště.
„Davide!“
Žádná odpověď. Zavolala znovu a potom ještě do třetice.
„Míšo!“ zvolala ostřejším tónem.
„Ano, maminko!“ Za chvilku se Míšova hlava pokrytá zlatavou srstí objevila na vrcholu schodiště.
„Je David ve svém pokoji Míšo?“
„David odešel do zahrady, maminko.“
„Pojď dolů Míšo!“
Stála bez pohnutí, sledovala malou chlupatou postavičku, jak slézá ze schodu na schod po krátkých nožkách. Když medvěd konečně sešel dolů, zvedla ho a odnášela do obývacího pokoje. Ležel bez pohnutí v jejím náručí a upíral na ní oči. Cítila jen jemné vibrace motorku.
„Postav se tady, Míšo. Chtěla bych si s tebou promluvit.“ Postavila ho na stůl. Stál tam, jak si přála, ručičky stále rozpřažené, jako by jí ještě objímal.
„Míšo, David ti nakázal, abys mi řekl, že šel do zahrady?“
Obvody v medvědím mozku byly příliš jednoduché na to aby se zmohly na nějakou lest.
„Ano, maminko.“
„Takže jsi mi lhal.“
„Ano, maminko.“
„Přestaň mi říkat maminko! Proč se mi David vyhýbá? Nebojí se mě, že ne?“
„Ne, má tě rád.“
„Proč se neumíme domluvit?“
„David je nahoře.“
Odpověď jí zmrazila. Proč ztrácí čas rozhovorem s tímhle strojem? Proč prostě nejde nahoru, neobejme Davida a nepromluví s ním jako milující matka s milovaným synem?
Naslouchala náhlému náporu ticha v domě; vypadalo to jakoby z každé místnosti vyvěralo jiné. V horním patře se cosi velmi tiše pohybovalo - David se před ní pokoušel schovat…

Byl již téměř u konce svého proslovu. Hosté naslouchali pozorně. Novináři, lemující zdi sálu nahrávali každé Henryho slovo a občas jej fotografovali.
„Náš sluha je doslova a do písmene výsledek vývoje počítačové techniky. Bez počítačů bychom nebyli schopni vypracovat sofistikované biochemické postupy, jež vedly k výrobě syntetického těla. Sluha bude také rozšířením možností počítače - vždyť má zabudovaný počítačový mozek, mikrominiaturizovaný computer, schopný se vypořádat s téměř veškerými situacemi, které se mohou v domě naskytnout. S drobnými výhradami, samozřejmě.“ Po této větě se opět ozval smích. Mnoho z přítomných si pamatovalo na bouřlivou debatu, která propukla v zasedací síni Synthanku před tím, nežli bylo definitivně rozhodnuto vytvořit sluhu, jako bezpohlavního jedince. Ovšem oblečeného do skvěle padnoucí uniformy.

„Jsme obklopeni triumfy naší civilizace - na druhé straně čelíme také problémům s přelidněním - je smutné kolik milionů lidí trpí nárůstem osamění a izolovanosti jedince. Náš sluha bude pro takové osoby učiněným požehnáním. Vždy bude ochoten si popovídat a ani nejotravnější konverzace ho nikdy nezačne nudit.“
„V budoucnosti plánujeme další modely, mužské i ženské varianty - některé z nich bez omezení, se kterými se setkáváme u tohoto prvního typu. Již dnes vám mohu slíbit další skutečně progresivní bioelektronické bytosti!“
„Nebudou již odkázány pouze na svůj počítač a schopnosti svého individuálního programu, budou napojeny na Světovou datovou síť. Tak si každý bude moci doma užít ekvivalent Einsteina. Izolace jedince bude už navždy minulostí!“
Za nadšeného potlesku se posadil. Dokonce i umělý sluha v úboru, který zpravidla nepřipouští žádné projevy pocitů, mu s chutí tleskal.

S brašnou přes rameno se David pomalu plížil kolem domu. Vyšplhal na ozdobné sedátko pod oknem do obývacího pokoje a opatrně nahlížel dovnitř.
Jeho matka stála uprostřed místnosti. Úplně ho vystrašilo jaký měla v obličeji prázdný výraz. Fascinovaně na ni hleděl. Ani jeden z nich se nepohnul. Čas by se teď mohl zastavit, stejně tak, jako ustrnul v zahradě.
Nakonec se obrátila a vyšla z pokoje. David chvilku počkal a potom zaťukal na okno. Medvěd se ohlédl a když ho uviděl, sešplhal ze stolu a vydal se k oknu. Nešikovnými tlapkami se mu ho nakonec podařilo otevřít.
Podívali se jeden na druhého.
„Míšo, já nejsem hodný. Utečeme!“
„Ty jsi moc hodný kluk. Maminka tě má ráda.“
Pomalu zavrtěl hlavou. „Když mě má ráda, proč s ní nemůžu mluvit?“
„Hlouposti, Davide. Maminka je osamělá, proto tě tu má.“
„Má tátu. Já nemám nikoho, mimo tebe, já jsem osamělý.“
Medvěd ho kamarádsky plácnul. „Jestli se necítíš dobře, měl bys radši zajít k psychiatrovi.“
„Nesnáším toho starého psychiatra, mám pak dojem, že nejsem opravdový.“ Rozběhl se přes trávník.
Medvídek vyskočil z okna a uháněl za ním co mu nožičky stačily.

Monika Swintonová byla nahoře v dětském pokoji. Zavolala na syna a zůstala nerozhodně stát. Odpovědělo jí jen ticho. Pastelky leží na psacím stole. Puzena náhlým impulsem, přistoupila k desce stolku a odklopila ji. Uvnitř jsou tucty kousků papíru popsané Davidovými velkými neumělými písmeny. Každé je nakreslené jinou pastelkou než předchozí. Žádný vzkaz ale nebyl dokončený.
„Moje milá maminko. Jak se máš. Máš mě ráda tak jako…“
„Milá maminko, mám tě rád, i tatínka. Sluníčko svítí -“
„Moje milovaná maminko. Míša mi pomáhá s dopisem pro tebe. Mám tě a Míšu rád -“
„Zlatá maminko. Jsem tvůj jediný syn a mám tě rád jako nikdy předtím -“
„Milá maminko. Jsi moje opravdová maminka a nemám rád Míšu -“
„Drahá maminko, hádej jak moc mám rád -“
„Milovaná maminko. Já jsem tvůj chlapeček, ne Míša. Já tě mám rád, ne Míšu -“
„Milá maminko. Píšu ti dopis, abych ti řekl jak moc jsem tě vždycky -“
Monika upustila útržky papíru a propukla v pláč. Jejich přehnané cirkusové barvy zavířily a usadily se na podlaze.

Dobrá nálada vydržela Henrymu Swintonovi i poté co chytil expres domů. Občas prohodil pár slov se syntetickým sluhou, kterého vezl s sebou. Sluha odpovídal zdvořile a přesně, ovšem jeho odpovědi nebyly občas podle lidských měřítek zcela na místě.
Swintonovi bydleli v jednom z nejhonosnějších městských bloků půl kilometru nad zemským povrchem. Jejich byt usazený mezi ostatními neměl zvenku žádná okna. Nikdo netoužil dívat se na přelidněný svět tam venku. Henry přistoupil ke skeneru oční sítnice, odemkl dveře a vstoupil následován sluhou. Najednou byl obklopen přátelskou iluzí zahrad za nekonečného léta. Je úžasné jaký dojem prostoru na omezené ploše může vyvolat hologram. Za růžemi a glyciniemi stál jejich dům. Iluze byla dokonalá, vítalo ho velké gregoriánské sídlo.
„Tak co, jak se ti líbí?“ zeptal se sluhy.
„Růže občas trpí mšicemi.“
„Tyhle růže jsou zaručeně bez jakéhokoliv kazu.“
„Je vždy rozumné pořídit zboží se zárukou, přestože stojí trochu víc.“
„Díky za informaci,“ řekl Henry suše. Syntetické životní formy nebyly ještě ani deset let staré, staří mechaničtí androidi měli kolem šestnácti let. Nedostatky jejich systémů byly rok za rokem stále vylepšovány.
Otevřel dveře a zavolal na Moniku.
Přišla hned z obývacího pokoje a objala ho kolem krku. Začala ho líbat na tváře a na rty. Henry byl užaslý.
Odstoupil a podíval se jí do tváře. Celá zářila. Bylo to již několik měsíců, co jí viděl takhle vzrušenou. Instinktivně jí objal ještě silněji.
„Miláčku, co se stalo?“
„Henry, Henry - ach miláčku, byla jsem zoufalá … ale právě jsem vytočila odpolední poštu a - nebudeš tomu věřit. Je to úžasné!“
„No tak, co se stalo, co je úžasné?“
Krátkým pohledem zahlédl fotostat který svírala v ruce, stále ještě vlhký, jak ho vyndala z nástěnného přijímače.

Ministerstvo populace. Cítil, jak mu náhle stydne krev v žilách a otřes střídá vlna naděje.
„Moniko… neříkej, že vyšlo naše číslo!“
„Ano, drahoušku, ano. Vyhráli jsme tento týden v rodičovské loterii! Konečně si můžeme pořídit dítě!“
Křičel radostí a začal s ženou tancovat po pokoji. Tlak přelidnění narostl do takového rozměru, že přírůstky byly striktně kontrolovány. Narození dítěte muselo být povoleno vládou. Na tuto chvíli čekali čtyři roky a teď dávali najevo svou nestrojenou radost.
Po chvíli zůstali stát ve středu pokoje, unaveně oddychovali a smáli se štěstím. Když Monika odešla z dětského pokoje, opět přepnula okna, takže teď bylo vidět na zahradu. Umělé paprsky letního slunce se začaly sklánět a barvit trávník do zlata. David a Míša nahlíželi ze zahrady do pokoje. Henry i jeho žena zpozorovali tváře v okně a zvážněli.
„Co s nimi uděláme?“ zeptal se Henry.
„Míša je v pořádku, funguje skvěle.“
„A David, má poruchy?“
„Řečový komunikační systém dělá pořád potíže. Myslím, že bys ho měl vzít zase zpátky do továrny.“
„Dobrá. Uvidíme jak to s ním půjde, než se nám narodí dítě. Abych nezapomněl - mám pro tebe překvapení: ´Pomáhá, když je potřeba´. Běž do haly a podívej se co tam máme.“

Když dospělí odešli z pokoje, chlapec a medvídek si sedli pod standardní růže.
„Míšo - myslím si, že máma a táta nejsou opravdoví, že ne?“
Míša odpověděl, „To jsou hloupé otázky Davide. Nikdo neví, co vlastně znamená ´opravdoví´. Pojď dovnitř.“
„Počkej, ještě si utrhnu růži.“ S jasně růžovou květinou se vydal do domu. Až půjde spát, položí si ji večer na polštář. Její krása a hebkost mu připomínala maminku.

Povídka „Superhračky vám vydrží celé léto“ byla poprvé publikována v Harper's Magazine v roce 1969. Na její motivy v r. 2001 natočil režisér Steven Spielberg film A.I. - Umělá inteligence.

Ubohý bojovníčku!
Brian W. Aldiss

Claude Ford věděl přesně, jak vypadá lov na brontosaura. Nemusíš se chovat moc opatrně, když se plazíš trávou tam pod vrbovím a mezi primitivními květinkami s okvětními plátky hnědými a zelenými jako fotbalové hřiště, v bahně vhodném na krášlicí masku v kosmetickém salónu. Hledíš na tvora rozvaleného mezi rákosím, s trupem půvabným jako pískem naplněný žok. Vlhká bažina laská jeho mohutné tělo a z nozder velkých jako králičí nory, když krouží půl metru nad travinami a hledají šťavnatější rákos, se dere šupot. Jaká krása! Hrůza dospěla nejzazší hranice, kulatá tlama se uzavírá a posléze spojuje v kruhovém svěracím svalu. Oči tvora se lesknou stejně živě jako velký palec na noze týden staré mrtvoly, a ten páchnoucí dech a srst vyčuhující z neuměle formovaných ušních dutin by si zasloužily zvláštního doporučení. Zejména pro člověka, který mívá ve zvyku láskyplně mluvit o díle matičky přírody.
Tebe však, drobný savče s pětiprstými končetinami a s palcem stojícím k ostatním prstům v opozici, s poloautomatickou a dvojhlavňovou a nerezavějící opakovačkou na trhavé střely a s teleskopickým hledím, kterou třímáš v bezbranných rukou, když se plazíš mezi dávnými vrbami, tebe však především láká kůže toho veleještěra. Vydává pach tak silný jako hluboké tóny klavíru. Ve srovnání s ní vypadá sloní pokožka jako svraštělý lístek toaletního papíru. Je šedá jako oceány Vikingů, je bláznivě hluboká jak základy katedrály. Kterak se skrz tu masu masa dostat až na kost?
A po brontosaurovi rozpustile poskakují - vidíš to i odtud! - hnědé vši, které přebývají v těch našedlých stěnách a úžlabinách, dovádějí jako duchové, jsou kruté jako krabi. Kdyby na tebe jedna ta veš skočila, patrně by ti zlomila vaz. A když některý z těch cizopasníků zůstane na chvíli bez hnutí, aby si otřel nohy o žebro svého hostitele, pak vidíš, že i ta veš má příživníky, z nichž je každý velký jako rak. Jsi už nablízku, tak blízko, že slyšíš bušení primitivního srdečního svalu toho netvora, a můžeš sledovat, jak dokonale pracuje jeho srdeční předsíň a komora. Je už pozdě žádat o radu orákulum, nemáš už čas uvažovat o dobrých a neblahých znameních, jste tady dva - ty a brontosaurus, lovec a kořist. Pověrčivost není teď k ničemu, jenom nervy ti praskají ve švech, pod zpocenou a lesknoucí se pokožkou číhá rozechvělá motanice svalů, cítíš neodolatelné nutkání zabít toho draka a přeješ si, aby byly vyslyšeny všechny tvé modlitby.
Teď bys mohl vystřelit! Počkej ještě, než se na chvíli zastaví ta hlava podobná menšímu parnímu rypadlu, aby spolkla nálož vegetace, a ty pak jediným, nevýslovně nevychovaným výstřelem ukážeš celému tomu lhostejnému jurskému světu, že má před sebou tvora na nejvyšším stupni přirozeného vývoje. Víš, proč vlastně váháš, i když předstíráš, že to nevíš: hryže tě svědomí, hlodá v tobě jako červ. Ten úlovek se zdá příliš snadný, ó Angličane! Rozum ti praví, že tě po lovu znovu obemkne nuda, ten papírový drak, kterého nikdy nenakrmíš. Nervy tě už neposlouchají - jakmile se v krvi sníží obsah adrenalinu, začínáš zvracet. A na sítnici se ti vemlouvavě promítá nádherná okolní krajina.
Kráso, ušetři nás těch ošuntělých a omšelých slov - copak je to, snad ne reklamní komentář turistické kanceláře? „Na titánských zádech tvora zříme buclatý tucet - a, vážení, zdůrazňuji slovo buclatý! - ptáků pastelových barev v pestré paletě, kterou byste hledali leda na té pohádkové, báchorečné pláži v Copacabaně. Ptáci vypadají buclatě, protože se

živí odpadky z bohatě prostřené tabule. Povšimněte si toho krásného záběru! Brontosaurus pro ně uchystal další chutnou krmi… Každý se snaží urvat co nejvíce pro sebe… Opozdilcům nezbývá než čekat na další kolo, snad jim bude štěstí více přát. A zatímco jurské slunce se schyluje za obzor, přejeme ptáčkům - Ať vám slouží…“
Kdepak, pořád to odkládat nejde. To zvíře zab a zbavíš se svých muk. Vezmi odvahu do hrsti, přilož pušku k líci. Strašná rána, po které zaléhají uši. Celý roztřesený rozhlížíš se kolem sebe. Nestvůra si zrovna pěkné ulevila a spokojené přežvykuje.
Rozhorleně - či jde snad o jen nějakou jemnější emoci? - se v tu chvíli vyřítíš z křovin a stojíš před veleještěrem. K tvým typickým povahovým rysům patří to, že tě ohledy k sobě a k jiným přivádějí obvykle do podobně vyhrocené situace. Ohledy? Nebo jde zase o něco jiného? Jsi zmatený pouze proto, že přicházíš ze zmatené civilizace? Ale o tom můžeš uvažovat později, jestli se dá ještě vůbec o nějaké budoucnosti mluvit, ta prasečí očka si tě měří zblízka. Ó nestvůro, jen mě nerozdrť v zubech, radši mě rozdusej ohromnými kopyty, zaval mě olbřímí masou svého trupu! Ať jako Beowulf vejde má smrt do ság!
Čtvrt míle vzdálený zvuk, jako kdyby z věkovitého bahna najednou vyskočilo tucet hrochů. V příštím okamžiku ohromný ještěří ocas, dlouhý jako neděle a silný jako sobotní koktají, ti zasviští nad hlavou. Skláníš ji, ale brontosaurus by tě stejně nedokázal zasáhnout. Kdyby ses měl ohánět mrakodrapem, tvoje koordinace pohybů by nebyla o nic lepší. Vykonal jen svou povinnost a hned poté na tebe zapomněl. A ty by sis rovněž přál tak snadno zapomenout, proto jsi koneckonců vlastně přišel. Zapomeňte na své starosti, lákala brožura cestovní kanceláře. Únik nicotného manžela Clauda Forda před strašnou ženou jménem Maude! Maude a Claude Fordovi, manželé. Nedovedli se vyrovnat se sebou, ani mezi sebou, ani se světem, v němž se narodili. To byl nejpádnější důvod k lovu na veleještěry - jestliže člověk je natolik hloupý, aby myslel, že výlet sto padesát miliónů let do minulosti ty zmatené kontakty v jeho mozku uvede do pořádku. Zkus potlačit všechny ty pošetilé a nechutné myšlenky, které tě neopouštějí od dob, kdy jsi přestal pít coca-colu - kdyby neexistovalo dospívání, nebylo by je třeba vytvořit. Drobet tě uklidní pohled na ten olbřímí trup býložravce, do jehož blízkosti jsi se vetřel se smíšenou touhou zemřít a žít, vrcholně vzrušen, kolik toho jen lidský organismus snese. Dnes stojíš před reálným strašákem, Claude, jak sis to vždycky přál, a s ním se musíš vyrovnat, ještě dříve než si tě povšimne znovu. A tak zvedáš opakovačku a čekáš, až se ti dostane na mušku zranitelné místo veleještěra.
Pestří ptáci přelétají sem a tam, vši poskakují jako psi a bahno v močále čvachtá, kdykoliv brontosaurus ponoří šupinatou lebku do kalné vody, aby v ní našel píci. Dívej se dobře, ve svém nervózním žití nebyls ještě nikdy tak rozčilen a doufáš, že teď dojde ke katarzi, která tě navždy zbaví tvých úzkostných stavů. Prima, opakuješ nesmyslně, prima, moje výchova a vzdělání stály milión dolarů - a jsou mi teď houby platné. A když si to snad posté v duchu opakuješ, zvedne se do vzduchu ta hlava na dlouhém krku a zahledí se na tebe. Ne, ještě ne. Pase se. Čelisti se stoličkami velikými jako betonové milníky se rozevírají a zavírají, z tlamy crčí močálová voda, padá na trávu, šplouchá na tebe. Rákos a kořeny, listy a lodyhy, hlína a jíl jsou v té žvýkající tlamě, ale i střevíc a drobní korýši a žáby - to všechno slouží k peristaltickému pohybu střev. A pojednou si tě znovu ty zahleněné oči povšimnou.
Veleještěři se dožívají stáří až dvě stě let, stojí v brožuře kanceláře pro cesty časem, a tento exemplář to dosvědčuje, z jeho upřeného pohledu na tebe hledí staletí, desítky let, kdy se ten tvor provaloval v bahně. Jako bys viděl svůj zrcadlový obraz v zamlžené tůni - vyvolá to v tobě duševní otřes, vypálíš z obou hlavní.
Ta šerá, staletá, posvátná světla zhasnou. Ty kláštery se otevřou až v soudný den. Tvůj odražený obraz se roztříštil a proměnil v krvavé cáry. Mžurky zvolna zastírají rozbité okenní tabule, tak jako ušpiněné prostěradlo zakrývá mrtvolu. Čelisti se ještě pomalu pohybují, zatímco hlava klesá. Jako zubní pasta z tuby loudavě poteče z hlavy studená plazí krev. Všechno se odehraje zpomaleně, v té mrazivé zdlouhavosti druhohor, a být stvořitelem, jistě bys našel nějaký méně srdcervoucí prostředek, než je čas, kde bys tohle všechno nařežíroval.
Nevadí. Pozvedněte číše, ctní rytířové. Claude Ford skolil neškodného tvora! Ať žije udatný Claude!
Napjatě pozoruješ, jak šupinatá hlava dosedá na zem, jak ten dlouhý směšný krk dopadá na zem, jak se čelisti přestávají hýbat. Dáváš pozor, zda se něco bude dít, ale nic se neděje. Nic se dít nebude. Sto padesát miliónů let bys tu mohl stát a dívat se, rytíři Claude, ale nic se dít nebude. Dravci čistě oberou tu obrovskou mršinu a kostra vlastní tíhou klesne do bahna; pak přijde moře, ten dávný dobyvatel, moře netečné jako falešný hráč, když rozdává karty. Vápencové a slinité usazeniny naplavené dešti zakryjí ohromný hrob. V průběhu tisíciletí se bude zvedat brontosaurovo lože, povlovně, aby nebyl rušen ve spánku, dokud nespočine na kraji Skalistých hor, vysoko nad vodami Pacifického oceánu. Tebe to asi sotva bude zajímat, Claude, rytíři se smrtícím mečem; když jsi v té ještěří lebce sfoukl plamínek života, po tom ostatním ti nic není.
Necítíš vzrušení. Jsi drobet vyveden z konceptu. Čekal jsi, že se tvá kořist bude zmítat v smrtelné křeči - a zase jsi rád, že podle všeho moc netrpěla. Jako všichni krutí lidé jsi rovněž sentimentální. Pušku si hodíš přes rameno a jdeš na obchůzku, prohlédnout si tu horu masa, abys své vítězství plně vychutnal. Kradeš se kolem neohrabaných tlap, kolem té jedovaté běli plazova břicha a nakonec se zastavíš u jeho šupinatého ocasu. Z tvé tváře lze vyčíst zklamání jako z navštívenky. Ten obr je aspoň o polovinu menší, než sis představoval. Jeho rozměry jsou kupříkladu nejméně o padesát procent menší než obraz Maude v tvé mysli. Ubohý bojovníčku, nikdy věda nevynalezne lék, který by aspoň částečně vyrovnal titánskou smrt, po které toužíš v podzemních slujích svého podvědomí, jež se leká, jakmile uslyší: čichám - čichám - člověčinu! Nezbývá ti než se vrátit k stroji času, který tě sem dovezl s hlavou naplněnou protiklady. Pohleď na ty pestré opeřence: poznali, že tu už nemají co hledat a odlétají, budou hledat nového hostitele. Ti vědí, kdy je třeba odejít, nečekají, až je vyženou supi. Zanechte naděje všichni, kdož tu prodléváte! Ty rovněž odcházíš.
Odcházíš, ale ještě jsi se zastavil. Nastal čas k návratu. Rok 2181 není jen datem označujícím přítomnost, ale taky značí Maude. Značí Claude! Značí hnusné a beznadějné a nekonečné přizpůsobování se nesmírně složitému prostředí, značí, že se musíš zase proměnit v jedno z koleček obrovského soukolí. Tvůj únik do velkolepého světa jurského období -

citujeme znovu z reklamní brožury - byl chvilkový a teď je čas k návratu.
Stojíš, zdržel si se - a vtom tě něco prudce udeří do zad, padáš obličejem do šedého bláta. Zmítáš se a křičíš bolestí, když se ti do šíje a do krku zatnou račí klepeta. Marně hmatáš po pušce, v bolestné křeči se převrátíš na záda a krab ti zatím rve maso na prsou. Vztahuješ ruku po jeho krunýři, korýš se však zazubí a uklovne ti prsty. Zapomněls, když jsi zabil toho brontosaura, že cizopasníci opouštějí tělo mrtvého hostitele, a pro skrčka, jako jsi ty, představují vážné nebezpečí!
Děláš, co umíš, bráníš se ještě dvě tři minuty. Ale to už na sobě máš hejno těch zvířat, obírají ti kostru do čista. Tam na tom hřebenu Skalistých hor se ti bude líbit: tam tě vůbec nic bolet nebude.

Dívka a robot s květinami
Brian W. Aldiss

Vyklopil jsem jí to jen tak mimochodem, když jsme ze stolu sklízeli jídlo od oběda: „Pustil jsem se do další povídky.“
Marion položila kávové šálky na odkapávací desku, objala mne a řekla: „Ty podšívko! Kdy jsi s ní začal? Když jsem byla ráno venku nakupovat?“
Přikývl jsem, usmíval jsem se na ni a cítil se dobře. Líbilo se mi slyšet její rozkošné a vzrušené švitoření. Marion je úžasná, je na ni vždycky spolehnutí. Cítí opravdu tak velkou radost? Jak to - přece o sci-fi tolik nestojí? Ale nedělám si starosti; je láskyplná a to jí dodává dost schopností vžít se do duševních stavů druhých, a tak je stejně upřímně potěšená, jako jsem já, když je na cestě další příběh.
„Předpokládám, že mi nechceš vyprávět, o čem to bude?“ zeptala se. „Je to o robotech, ale víc než to ti nepovím.“
„V pořádku. Běž ještě trochu psát, já zatím těch pár kousků umyji. Nemusíme odejít v příštích deseti minutách, že ne?“
Zamýšleli jsme navštívit Carrsovy, naše přátele, kteří žijí v jiné čtvrti Oxfordu. Navzdory svému jménu nemají Carrsovi auto. Dohodli jsme se s nimi, že je a jejich dvě děti vezmeme ven na vyjížďku a piknik na venkov, abychom užili teplé počasí.
Když jsem vycházel z kuchyně, lednička začala opět pracovat.
„Už je to tady zas!“ sděloval jsem Marion vztekle. Kopl jsem do ledničky, ale bručela na mě pořád.
„Nikdy jsem ji neslyšela hlučet, dokud jsi mě na to neupozornil,“ prohlásila. Řeknu vám, nic ji nevyvede z míry! To je obdivuhodné; chci tím říci, že třebaže je Marion podle mého názoru vzrušující, působí na moji nervovou soustavu jako skvělé osvěžení.
„Musím si pozvat elektrikáře, aby se na to podíval,“ řekl jsem. „Kromě toho má vlastně z hluku požitek. Jenom tam sedí a hltá elektřinu jako -“
„Robot?“ naznačila Marion.
„Jo.“ Loudal jsem se do obývacího pokoje s pracovnou. Nikola ležela na houni pod oknem v nemožné poloze, bříškem nahoru ke slunečním paprskům. Zamyšleně jsem k ní přešel a zašimral ji, abych ji přinutil k předení. Věděla, že se mi to líbí stejně jako jí; svým způsobem byla velmi podobná Marion. A v tom okamžiku jsem pocítil rozladění.
Zapálil jsem si doutník značky Van Dyke a šel zpátky do kuchyně. Zadní dveře byly otevřené; opřel jsem se o sloupek a řekl jsem: „Snad pro jednou ti zápletku povím. Nevím, zda je dost dobrá, aby stála za dokončení.“
Podívala se na mne. „Zlepší se, když si ji vyslechnu?“
„Mohla bys mi nabídnout nějaké podněty.“
Asi přemýšlela, jak nerozumná by vlastně byla, kdyby mě zavolala na pomoc, když se jí nedaří vaření, i když jsem expert na indický chléb pappadom. Všechno, co řekla, bylo: „Nikdy není na škodu myšlenku prodiskutovat.“
„Existoval chlapík, který psal fantastické články o generování myšlenek při konverzaci. Němec z minulého století, ale nemohu si vzpomenout kdo - Von Kleist, myslím. Pravděpodobně jsem ti to vyprávěl. Rád bych si to opět někdy přečetl. Upozornil, jak je podivné, že můžeme při rozhovoru překvapit dokonce i sami sebe, stejně jako když píšeme.“
„Nepřekvapují tě tvoji roboti?“
. „Vypravovalo se o nich příliš často. Asi bych je měl nechat na pokoji. Možná má Jim Ballard pravdu, když říká, že roboti jsou obnošená vesta, omílaná do omrzení.“
„Jaké je tvoje téma?“
Přestal jsem tedy kličkovat a pověděl jsem jí to.
Iksnivarts, planeta podobná Zemi, vyhlásila Zemi válku. Její obyvatelstvo se dožívá neobyčejně dlouhého věku, a tak pro ně dlouhý let na Zem nic neznamená - osmdesát let není nic, jen krátký interval. Pro pozemšťany je to celý život.
Takže jediný způsob, jak mohou přenést válku zpět na Iksnivarts, je použít roboty, obdivuhodné a hrozné bytosti bez mnoha lidských ušlechtilostí a nedostatků. Vytvářejí pro roboty sluneční články, které vydrží téměř navěky, a ve svých hlavách mají roboti miniaturní počítače, které mohou logickým uvažováním přemoci každou protoplazmatickou bytost.
Válečné loďstvo s těmito roboty na palubě je odesláno, aby zaútočilo na Iksnivarts. S flotilou letí i továrna, jež je vybavena roboty schopnými opravovat své druhy. A v této plně automatizované úderné síle letí i nejstrašnější zbraň,

schopná zablokovat veškerý kyslík na Iksnivartsu do hornin, tak, že atmosféra planety se tedy stane během několika hodin nedýchatelná.
Nelidská flotila vyplula. O nějakých dvacet let později přiletělo nepřátelské loďstvo do slunečního systému a úplně zasypalo Zemi, Venuši a Mars radioaktivním prachem, takže přibližně sedmdesát procent lidstva bylo vyhubeno. Ale flotile robotů nic nestojí v cestě a po osmdesáti letech dosahují cíle. Protikyslíková zbraň je děsivě účinná. Všichni nepřátelé umírají téměř okamžitě udušením a planeta se stane kořistí jejích kovových dobyvatelů. Roboti přistávají, vysílají zprávy o svém úspěchu zpět na Zem a příštích deset let tráví pečlivým pohřbíváním mrtvol.
V době, kdy jejich zpráva putuje do sluneční soustavy, se Země opět vzpamatovala po výprasku. Lidé se hrozně moc zajímají o svůj dobytý vzdálený svět a mají v úmyslu vyslat malou raketu, aby viděli, co se „současné době děje na Iksnivartsu. Ale protože cítí jisté znepokojení kvůli svým válečným robotům, kteří nyní ovládají planetu, vysílají kosmickou loď s lidskou posádkou, která má na palubě dva piloty ve stavu hlubokého podchlazení. Naneštěstí tato loď explodovala díky technickým nedostatkům a stejně dopadla i následující raketa. Ale třetí prošla, a dva piloti, Graham a Josca, kteří jsou na palubě, se probrali z podchlazení včas, aby dohlíželi na svou loď při dlouhém průzkumném letu iksnivartskou nedýchatelnou atmosférou.
Když byly jejich fotografie doručeny zpět na Zemi - potom, co vydrželi dalších osmdesát let v hlubokém podchlazení - ukázaly svět pokrytý obrovskými městy robotů a fantastickou, rychle se vyvíjející technickou civilizací. To vypadá znepokojivě.
Ale Zemi se vrátil klid. Zdá se, že se váleční roboti, které vyrobili, věnují mírovým činnostem. Několik snímků pořízených teleskopickými objektivy zachycuje osamocené roboty nahoře v kopcích a na horách jejich planety, jak sbírají květiny. Obzvláště jeden záběr zblízka je reprodukován ve všech sdělovacích prostředcích a zajistil si zájem celé Země, kde způsobil velkou radost. Zobrazuje dvanáct stop vysokého, těžce vyzbrojeného robota s náručím plným květin. A to by mohlo být v názvu mé povídky: „Robot s květinami“.
V tu chvíli dokončila Marion mytí nádobí. Stáli jsme za domem v mé kryté zahrádce a nečinně jsme pozorovali ptáky, kteří létali podél střechy starého kostela stojícího za zahradou. Nikola vyběhla ven a přidala se k nám.
„To už je konec?“ zeptala se Marion.
„Ne docela. Následuje ironie osudu. Ta fotografie robota s květinami je vykládána mylně - domnívám se, že se jedná o ukázku nesprávného závěru, který byl učiněn automaticky. Roboti musí zničit všechny květiny, protože květiny produkují kyslík a kyslík pravděpodobně robotům způsobuje korozní potíže. Oni neznají lidský cit pro krásu a oddávají se starému zlozvyku robotů - prospěchářství. Za několik málo let přiletí zpátky, aby pozemšťany dokonale porazili.“
Z kuchyně jsem opět slyšel nepříjemné hučení lednice. Bojoval jsem s touhou říci o tom Marion, ale nechtěl jsem rozčeřit sluneční paprsky na její tváři.
Řekla: „Připadá mi to jako docela dobrý zvrat. Vypadá to, jako kdybys vytvořil dobrou řadovou povídku. Možná ne tak úplně svoji.“
„Nějak neuvažuji, že bych ji sám mohl dokončit.“
„Podobá se trochu té povídce o robotovi od Poula Andersona, kterou jsi obdivoval. Epilog se jmenovala, viď?“
„Možná. Každá sci-fi povídka bude už pomalu jako všechny ostatní. Je také trochu jako jedna Harrisonova povídka ze sbírky Válka s roboty.“
„Všechno, co Harry napsal, nemůže být špatné,“ citovala vlastní žert.
„Přej si, abych to napsal já,“ rozšířil jsem pointu. „Ale to není pravý důvod, proč nechci dokončit Robota s květinami. Možná Fred Pohl nebo Mike Moorcock by to celkem rádi vydali, ale já se tím cítím zklamaný, a to nejen proto, že je to drobná krádež.“
„Jednou jsi řekl, že bys vždycky poznal plagiát, protože postrádá citové zabarvení.“
Zlaté rybky se míhaly pod listy leknínu v ozdobné nádržce. Obě dvě, Marion i Nikola, se o ně zajímaly; řekl jsem už, že si byly navzájem podobné. Shlížel jsem na ně s láskou a trochu podrážděně. Její poslední poznámka mi řekla, že pokračovala v konverzaci jen kvůli mně - chyběl emocionální náboj.
„Chtěla ses zeptat, proč jsem byl zklamaný tím nápadem?“
„Drahoušku, jestli se chceme zastavit pro Carrsovy, měli bychom si pospíšit. Už jsou dvě čtyřicet.“
„Nemohu se dočkat, až vyrazíme.“
„Budu za chviličku.“ Políbila mě, když mě míjela.
Samozřejmě měla pravdu, byl jsem o tom přesvědčen. Musel jsem si problém vyřešit sám pro sebe, jinak bych nikdy nebyl spokojený. Posadil jsem se vedle kočky a pozoroval zlaté rybky. Ptáci kolem kostela měli napilno, protože krmili mladé; mohli zažít jen tak málo jar.
V jistém smyslu to, co jsem chtěl vyjádřit, se neshodovalo s tím, co jsem právě sdělil Marion. Ze zvláštního důvodu to bylo značnou částí mne samotného. Zažil jsem velmi mnoho krásných jar s různými zamilovanými děvčaty a teď tady byla Marion, nejkouzelnější ze všech, jediná, s níž jsem byl nejvíce sám sebou a s níž jsem mohl nejupřímněji mluvit o svých myšlenkách. Z těchto pohnutek jsem si nepřál zneužít svá privilegia, ale musel jsem si v sobě uchovat nějaké rezervy.
Byl jsem opatrný, abych jí řekl víc, než jsem už řekl. Byl jsem obezřelý, nechtěl jsem jí říci, že ve svém současném šťastném rozpoložení cítím ke své povídce o robotech pouze opovržení, a pociťoval bych to tak, ať bych povídku napsal sebelépe. V mém srdci nebyla žádná válka; jak bych mohl začít věřit na meziplanetární válku se všemi jejími nepostižitelnými vlivy a nemožnostmi? Když jsem byl obklopen takovým jemným a laskavým člověkem jako je Marion, proč tahle touha specializovat se na bezcitné kovové napodobeniny lidí?
Mimoto - nebyla science fiction plodem rozštěpené a navzájem si odporující lidské podstaty? Myslel jsem si, že ano. Pro mé vlastní vědeckofantastické romány, které se hlavně zabývaly temnými situacemi, jako odrazem osobního

neštěstí, které pronásledovalo můj život, dokud do něho nevstoupila Marion. Ale tohle prohlášení také nebylo řečeno bezstarostně.
Myšlenka robotů sbírajících květiny, pomyslel jsem si náhle, byla zpráva z mé duše a říkala mi, abych změnil směr svých ozbrojených představ a abych uvažoval o Shakespearových verších:

A v šatně sladké flirtování leží;
Nyní zbrojíři vzkvétají...

To pro mne byla příležitost, abych zničil své vymyšlené zbrojíře a začal laškovat. Moje duše se chtěla s obrněnými muži vypořádat, ale mé bázlivé já muselo dokončit příběh dotvořením robotů zcela připravených na drsnější časy, které přijdou. Každá fikce byla totéž jako vymýšlení subjektivních zápasů.
Ale předpokládám, že období mých potíží bylo u konce... třeba se jen domnívám, že to dočasně skončilo... Neměl bych přestat zbrojit, dokud mohu? Nemám obětovat jakési poděkování bohům a svým shovívavým pravidelným čtenářům tím, že napíši veselý příběh, dokud mohu proniknout za soustavu svých opevnění, a ukázat jim výjimečně, že by mohlo stát za to žít v budoucnosti?
Ne, tohle bylo příliš zamotané, než aby se to vysvětlilo. A pro mne to dávalo dost dobrý smysl, abych to nepotřeboval objasnit.
Proto jsem vstal a opustil kočku rozvalenou u nádrže, jak chytá s občasnou nadějí ryby pod listy. Prošel jsem kuchyní do studovny a začal jsem ukládat nezbytné věci do kapes a vyndávat věci nepodstatné, myšlenkami jsem byl na pikniku. Byl nádherný den, teplý a téměř bez mraků. Charles Carrs a já budeme potřebovat nějaké studené pivo. Carrsovi zajišťovali na piknik koš, tak já se postarám o pivo.
Když jsem vzal z lednice čtyři plechovky, motor začal opět pracovat. Chudinka, stárla. Necelých deset let stará, ale nemůžete očekávat od stroje, že vydrží věčně. Pouze v beletrii. Můžete vyslat oživený stroj na papírovou výpravu vesmírnou lodí přes papírová světelná léta a on vás nikdy nezklame. Duše se o to postará. Možná, kdybyste začali psát optimistické příběhy, duše by jimi byla povzbuzena a začala by přemýšlet optimistickým způsobem, jak měla před deseti a více lety.
„Jenom si beru nějaké pivo!“ prohlásil jsem, když se Marion vrátila shora zpět do místnosti. Převlékla si šaty a čerstvě si namalovala rty. Vypadala přesně jako ten typ dívky, bez které není žádný hodnotný piknik kompletní. A já jsem věděl, že na Carrsovy děti bude také příjemná.
„Myslím, že jsem si vzpomněla, že ve voze je otvírák na konzervy,“ pravila. „A co se ti vlastně zdá na tvé povídce tak špatné?“
Zasmál jsem se. „Ach, nedělej si s tím starosti! Je to v tom, že mi připadala do určité míry odtržená od skutečného života.“ Posbíral jsem plechovky a došel ke dveřím, obejmul jsem ji jednou rukou ztěžklou plechovkami piva a zarecitoval jsem: „Jak bez tebe mohu žít, jak se vzdát tvých něžných doteků a tvé se mnou tak vroucně spojené lásky? Adam k Evě, já k tobě.“
„Byl jsi na pivu, můj Adámku. Nech mě dojít pro kabelku. Jak to myslíš - odtržená od skutečného života? Ještě nemůžeme mít roboty, ale máme ledničku, která si dělá, co chce.“
„Přesně tak. Proč tedy nemohu zachytit v nějaké sci-fi povídce lednici a také tyhle nádherné sluneční paprsky a tebe namísto hromady nekultivovaných robotů? Podívej se na tu chlupatou kočičku venku, pokouší se vylovit zlatou rybku. Nemá vůbec představu, že dnešní den nebude trvat navždy, že zbytek života nebude jedno šťastné odpoledne. My víme, že to tak nebude, ale nebyla by to změna, kdybych mohl napsat povídku jenom o pomíjivém šťastném odpoledni místo o stoletích utrpení a naprostého nedostatku kyslíku, koček a svůdných žen?“
Byli jsme před venkovními dveřmi. Zavřel jsem je a následoval jsem Marion do auta. Budeme mít trochu zpoždění.
Zasmála se, protože z mého tónu poznala, že jsem napůl žertoval.
„Pokračuj, a dej ty věci do povídky, „řekla. „Jsem si jistá, že to můžeš udělat. Naskládej je tam všechny!“
Ačkoliv se usmívala, znělo to jako výzva.
Opatrně jsem položil pivo dozadu do vozu a odjeli jsme po rozžhavené silnici na venkov na náš piknik.
(1965)
přeložil Jan Dáňa
Komentář
Autobiografická povídka? Nějak mi rezonuje…
Ale překlad se mi moc nelíbí. Zejména tato věta nedává dobrý smysl:
Pro mé vlastní vědeckofantastické romány, které se hlavně zabývaly temnými situacemi, jako odrazem osobního neštěstí, které pronásledovalo můj život, dokud do něho nevstoupila Marion.
Asi měla znít takto:
Proto se mé vlastní vědeckofantastické romány hlavně zabývaly temnými situacemi, jako odrazem osobního neštěstí, které pronásledovalo můj život, dokud do něho nevstoupila Marion.
A to robotí náručí… nemá to být ta náruč? Že by jen lidé měli náruč, a roboti náručí? Představoval si to překladatel takhle?
Nemusejí v příštích deseti minutách odejít… ale chtěli přece jet autem, právě proto, že Carrsovi ho nemají… tak tedy nemusejí odjet, ale snad by bylo lépe napsat, že nemusejí vyrazit…
A co záhada ledničky? Pracuje jenom někdy? Nebo chladí a jen někdy bručí? To druhé by asi bylo logičtější a je to i ze života: sám jsem měl takovou ledničku.
Jo a obejmul, nebo objal? To už je věc češtiny… časování…

Tak, a najednou mám pochybnosti o celém překladu a rád bych viděl originál, abych si nad ním popřemýšlel, našel ve slovnících druhé, páté, osmé významy slov v kontextech a dal překladu dobrý smysl.
Proto jsem si dovolil přidat trochu tvůrčích pochybností čtenářsko - překladatelských k pochybnostem autorským.
Aspoň jsou v linii.

AlKas

Ale kdo nahradí člověka
Brian W. Aldiss

Oblohou se prodralo jitro a půjčilo jí trochu šedi země pod ní. Obdělávač půdy dokončil podmítku všech tří tisíc akrů lánu. Dooral poslední brázdu, vyšplhal se na silnici a obhlédl práci, kterou vykonal. Byla to dobrá práce. Jen půda byla špatná. Jako veškerá půda na Zemi byla vyčerpaná nadprodukcí. Správně by teď měla nějakou dobu ležet ladem, obdělávač půdy však měl jiné příkazy.
Pomalu vyjel po silnici, nikam nepospíchal. Byl dost inteligentní, aby ocenil, jak je všechno kolem upravené. Nic ho neznepokojovalo, jen uvolněná kontrolní tabulka nad jaderným reaktorem, kterou by měl dát do pořádku. I když měřil deset metrů, neblikalo na něm jediné světélko.
Cestou zpátky do zemědělské stanice nepotkal žádný další stroj. Obdělávač půdy tuto skutečnost jen zaznamenal, nehodnotil ji.
Také na dvoře stanice spatřil několik strojů, které znal, z nichž většina by touto dobou měla být venku za svými úkoly. Namísto toho některé nehnutě trčely, další se zas bláznivě s křikem a troubením honily kolem dvora.
Obdělávač půdy se mezi nimi opatrně propletl, zajel ke třetímu skladu, před nímž nedbale postával rozdělovač osiva, a oslovil ho.
„Mám požadavek na bramborovou sadbu," řekl mu.
Rychle se uvnitř zahýbal a naděroval objednací lístek s udáním jakosti, čísla pole a několika dalšími podrobnostmi. Vyplivl lístek a předal ho rozdělovači.
Rozdělovač přidržel lístek těsně před okem a pak řekl: „Požadavek je v pořádku, ale sklad ještě není odemčen. Vyžadovaná bramborová sadba je ve skladu. Z toho plyne, že požadavek nemohu splnit."
V poslední době docházelo k selhávání návaznosti systému práce strojů stále častěji, ale nesnáz takového druhu se dosud neobjevila. Obdělávač půdy zapřemýšlel, poté se zeptal: „Proč není sklad dosud otevřen?"
„Protože operátor zásob typ P dnes ráno nedorazil. Operátor zásob typ P je odemykač."
Obdělávač půdy, se zpříma podíval na rozdělovač sadby. Dopravníky, vyvažovací mísy a naběráky, které z rozdělovače čněly, byly naprosto odlišné od jeho vlastních údů.
„Jaké třídy je tvůj mozek, rozdělovači sadby?" zeptal se.
„Mám mozek páté třídy."
„Já mám mozek třetí třídy. Z toho plyne, že jsem tvůj nadřízený. Z toho plyne, že půjdu zjistit, proč dnes ráno nepřišel odemykač."
Obdělávač půdy opustil rozdělovač a vyrazil přes rozlehlý dvůr. Počet strojů bezcílně se pohybujících dvorem se zvětšil, jeden či dva se už srazily a. teď se chladně a s logikou dohadovaly. Aniž o ně projevil zájem, vjel obdělávač půdy posuvnými vraty do uzavřeného prostoru vlastní stanice.
Většina strojů tu byla kancelářských a proto i menších.
Stály ve skupinách a beze slova zíraly jeden na druhý. Najít odemykač mezi tolika převážně podobnými typy :nebylo těžké. Měl padesát paží, většinu z.nich s víc než jedním prstem. Každý prst byl zakončen klíčem. Vypadal jako polštářek na jehly se spoustou rozmanitých jehlic do klobouků.
Obdělávač půdy dojel až k němu.
„Nemohu pokračovat v práci, dokud nebude otevřen třetí sklad," řekl. „Tvou povinností je každé ráno sklad otevřít. Proč jsi ho dnes ráno neotevřel?"
„Dnes ráno jsem nedostal příkaz," odpověděl odemykač. „Každé ráno musím dostat příkaz. Odemykám sklad, když mám příkaz."
Připojil se k nim mechanický zapisovač. „Nikdo z nás nedostal dnes ráno jediný příkaz," řekl.
„Proč jste dnes ráno nedostali žádné příkazy?" zeptal se obdělávač půdy.
„Protože rádio žádné zprávy nevydalo," řekl odemykač a pomalu otáčel tuctem ze svých paží.
„Protože rádiové stanici ve městě nebyly dnes ráno dány žádné příkazy," řekl zapisovač. Odpověd vyjadřovala rozdíl mezi. mozkem šesté a třetí třídy, kterými byly odemykač a zapisovač vybaveni. Všechny mozky strojů fungovaly pouze na základě logiky, ale čím nižší třídy mozek byl - nejnižší byla desátá třída -, tím neurčitěji a méně informativně stroje odpovídaly.
„Ty máš mozek třetí třídy. Já mám mozek třetí třídy," řekl obdělávač půdy zapisovači. „Budeme mluvit jeden s druhým. Takový nedostatek příkazů je bezpříkladný. Máš nějaké další informace?"
„Včera příkazy z města přišly. Dnes nepřišly žádné. Ale rádio funguje. Z toho plyne, že přestali fungovat oni," řekl malý zapisovač.

„Lidé přestali fungovat?“
„Všichni lidé přestali fungovat.“
„To je logický závěr,“ řekl zapisovač. „Neboť kdyby
přestal fungovat stroj, rychle by ho nahradil další. Ale kdo nahradí člověka?“
Mluvili jen spolu - odemykače, který stál těsně u. nich a připomínal nudného společníka u baru, si nevšímali.
„Jestliže všichni lidé přestali fungovat, pak jsme nahradili člověka my,“ řekl obdělávač půdy. Zkoumavě si se zapisovačem prohlíželi jeden druhého. Nakonec zapisovač řekl: „Měli bychom vystoupit do horního poschodí a zjistit, zda ovládač rádia nemá čerstvé zprávy.“
„Nemohu tam jít, protože jsem příliš velký,“ řekl obdělávač půdy.,;Z toho plyne, že musíš jít sám a vrátit se ke mně. Řekneš mi, zda ovládač rádia nemá čerstvé zprávy.“
„Musíš tu zůstat,“ řekl zapisovač. „Vrátím se sem.“ Odhopsal k výtahu. Nebyl větší než opékač topinek, měl deset vysouvacích paží a dokázal číst rychleji než všechny stroje na stanici.
Obdělávač půdy čekal trpělivě na jeho návrat. S odemykačem, bezduše stojícím vedle, nepromluvil. Venku zuřivě troubil rotační zavlažovač. Uplynulo dvacet minut, než výtah sjel dolů a zapisovač vyskákal ven.
„Venku ti předám stejnou informaci, jakou mám já,“ řekl úsečně. Když míjeli odemykač a další stroje, dodal: „Informace není určena pro mozky nižších tříd.“
Na dvoře před vraty vládl divoký zmatek. Zdálo se, že stroje, jejichž jednotvárné zaměstnání bylo po letech poprvé přerušeno, propadají zuřivosti. Nejvíc byly vyvedeny z míry velké stroje vykonávající jednoduché úkoly a vybavené většinou nejnižšími mozky. Rozdělovač sadby, s nímž obdělávač půdy jen před chvilkou hovořil, ležel s tváří zabořenou do prachu a nehýbal se. Bezpochyby ho srazil rotační zavlažovač, který se teď s houkáním bezohledně dral vzrostlým polem. Několik dalších strojů se prodíralo za ním a snažilo se mu stačit. Všechny neúnavně křičely a troubily.
„Bude pro mne bezpečnější, jestli se na tebe vyšplhám, když dovolíš. Jsem snadno přemožitelný,“ řekl zapisovač. Vysunul pět ze svých paží, vyšplhal se po boku svého nového přítele a udělal si pohodlí na výstupku vedle palivového hrdla, čtyři metry nad zemí.
„Je odtud mnohem' rozsáhlejší rozhled,“ poznamenal spokojeně.
„Jakou informaci jsi získal od ovládače rádia?“ zeptal se obdělávač půdy.
„Ovládač rádia byl z města informován, že všichni lidé jsou mrtví.“
Obdělávač půdy zůstal chvíli zticha. Stravoval zprávu. „Včera byli všichni lidé naživu,“ zaprotestoval.
„Jen někteří lidé byli včera naživu. A bylo jich méně než den předtím. Po staletí už zbývalo jen několik lidí a bylo jich míň a míň.“
„V téhle oblasti jsme člověka potkali málokdy.“ .
„Ovládač rádia tvrdí, že je zabila nedostatečná výživa,“ řekl zapisovač. „Říká, že kdysi byl svět přelidněn a snaha získat dostatek potravin půdu vyčerpala. To způsobilo nedostatečnou výživnost stravy.“
„Co je to nedostatečná výživnost stravy?“ zeptal se obdělávač půdy.
„Nevím. Ale říkal to ovládač rádia a ten má mozek druhé třídy.“ Dopadly na ně slabé.sluneční paprsky. Stroje se zaslavily a ztichly. Ve vratech se objevil odemykač a zíral na ně přes dvůr, mávaje svou sbírkou klíčů.
„Co se teď ve městě děje?“ zeptal se nakonec obdělávač půdy.
„Stroje ve městě teď bojují,“ řekl zapisovač.
„A co se teď bude dít tady?“ zeptal se obdělávač. „Možná, že tu stroje začnou taky bojovat. Ovládač rádia chce, abychom ho vynesli z jeho místnosti. Má v plánu si s námi promluvit.“
„Jak ho můžeme vynést z jeho místnosti? To je nemožné.“
„Pro mozek druhé třídy je máloco nemožné,“ řekl zapisovač. „Nařizuje nám udělat...“
Rypadlo vztyčilo drapák jako obrovskou sevřenou pěst a spustilo jej přímo proti zdi stanice. .
Zeď praskla.
„Znovu!“ nařídil obdělávač půdy.
Pěst udeřila ještě jednou. Zeď, doprovázená oblaky prachu, se začala řítit dolů. Rypadlo se rychle vrhlo zpátky, aby je trosky nezasáhly. Tenhle veliký obr na dvanácti kolech nesídlil v zemědělské stanici jako většina ostatních strojů. Měl tu ještě týden pracovat a pak se přesunout za dalším úkolem. Ale teď byl se svým mozkem páté třídy rád, že se může řídit pokyny zapisovače a obdělávače půdy.
Když se prach usadil, uviděly stroje nahoře v prvním patře budovy ovládač rádia. Nejistě dřepěl v místnosti zbavené zdi a mával na ně.
Rypadlo dostalo příkaz znovu drapák zvednout a co nejvíc ho nahoře ve vzduchu rozevřít.
Dirigováno výkřiky shora i zdola obratně zvolilo vhodný úhel a zamířilo ramenem do místnosti. Jemně stisklo ovládač rádia v čelistech a pečlivě usadilo jeho jeden a půl tuny na svých zádech, obyčejně vyhrazených pro nalámaný štěrk a písek.
„Skvělé!“ řekl ovládač rádia, když se uvelebil. Byl samozřejmě spokojen se svým radioaparátem a vyhlížel jako kupa kartoték s nalepenými tykadly. „Jsme připraveni vydat se na cestu. Z toho plyne, že se vypravíme okamžitě. Škoda, že na stanici není víc mozků druhé třídy, ale s tím se ,nedá nic dělat.“
„Škoda, že se s tím nedá nic dělat,“ řekl zapisovač přičinlivě. „Bereme s sebou opravník, jak jsi nařídil.“
„Jsem připraven opravovat,“ řekl uctivě dlouhý, nízký opravník.
„Nepochybuji o tom,“ řekl ovládač rádia, „ale přespolní putování bude s tvým nízkým podvozkem poněkud obtížné.“
„Obdivuji schopnost vás, mozků druhé třídy, uvažovat dopředu,“ řekl zapisovač. Sešplhal s obdělávače půdy a uhnízdil se na korbě rypadla vedle ovládače rádia.
Spolu se dvěma traktory čtvrté třídy a stejně vybaveným buldozerem se skupina rozjela. Prorazila plot stanice a vyjela

do otevřeného pole.
„Jsme svobodní, řekl zapisovač.
„Jsme svobodní," řekl obdělávač půdy o něco zamyšleněji. Pak dodal: „Ten odemykač se vydal za námi. A od nikoho nedostal příkaz, aby nás sledoval."
„Z toho plyne, že musí být zničen," řekl zapisovač. „Rypadlo!"
Odemykač je halasně dohánět a přičinlivě mával klíči.
„Mým jediným přáním je... křach!" začal a skončil odemykač. S rozmachem na něj dopadl drapák rypadla a rozmáčkl ho na placku. Zůstal nehnutě ležet na zemi jako velký kovový model sněhové vločky. Procesí se vypravilo dál.
Cestou začal ovládač rádia s projevem: „Protože z vás mám nejlepší mozek," říkal, „jsem vaším vůdcem. Uděláme následující: vjedeme do města a opanujeme je. Vzhledem k tomu, že nám už člověk nevládne, budeme si vládnout sami. Vládnout si sám je lepší než být ovládán člověkem. Cestou do města budeme přibírat stroje s dobrými mozky. Pomohou nám bojovat - jestliže to bude zapotřebí. Vládu si musíme sami vybojovat."
„Mám jen mozek páté třídy," řeklo rypadlo, „ale mám slušnou zásobu štěpných výbušnin."
„Pravděpodobně je využijeme," řekl ovládač rádia.
Krátce nato je předjelo nákladní auto. Řítilo se o polovinu vyšší rychlostí než zvuk a zanechalo po sobě prapodivnou bublinu hluku.
„Cože?" zeptal se jeden traktor druhého.
„Tvrdí, že lidé vyhynuli."
„Co je to vyhynout?"
„Neznám význam slova vyhynout."
„Znamená, to, že všichni lidé zemřeli," řekl obdělávač půdy. „Z toho plyne, že se musíme starat jen sami o sebe."
„Hlavně, že se člověk už nikdy nevrátí," řekl zapisovač. Svým způsobem to bylo revoluční prohlášení.
Když se setmělo, přepnuly se stroje na infračervené vidění a pochodovaly dál. Zastavily se jen jednou, aby opravník zručně upevnil obdělávači půdy uvolněnou kontrolní tabulku, která začala být stejně protivná, jako rozvázaná tkanička na botě."
K ránu je ovládač rádia zarazil.
„Právě jsem přijal zprávy z města, ke kterému se blížíme," řekl. ,;Jsou to špatné zprávy. Mezi městskými stroji došlo k nepokojům. Mozek první třídy přebírá vedení a některé mozky druhé třídy proti němu bojují. Z toho plyne, že město je nebezpečné."
„Z toho plyne, že musíme jet jinam," řekl zapisovač bez váhání.
„Nebo můžeme jet dál, na pomoc proti mozku první třídy," řekl obdělávač půdy.
„Nepokoje ve městě budou ještě nějakou dobu trvat," řekl ovládač rádia.
„Mám slušnou zásobu štěpných výbušnin." připomnělo rypadlo.
„Nesmíme bojovat proti mozku první třídy," řekly jedním dechem oba traktory.
„Jak takový mozek vypadá?" zeptal se obdělávač půdy.
„Je to městské informační centrum," odpověděl ovládač rádia. „Z toho plyne, že není pohyblivý."
„Z toho plyne, že se nemůže pohybovat."
„Z toho plyne, že nemůže uniknout."
„Přiblížit se k němu by mohlo být nebezpečné."
„Mám slušnou zásobu štěpných výbušnin."
„Ve městě jsou i jiné stroje..."
„Nejsme ve městě. Neměly bychom do města chodit."
„Jsme venkovské stroje."
„Z toho plyne, že bychom měly zůstat na venkově."
„Venkova je víc než města."
„Z toho plyne, že venkov je nebezpečnější."
„Mám slušnou zásobu štěpných výbušnin."
Když mezi stroji dojde k hádce, obyčejně nadužívají možnosti svého slovníku a začnou se jim přehřívat mozkové desky. I teď všechny najednou ztichly a jen na sebe mlčky zíraly. Stály tak dlouho.
Obrovský zasmušilý měsíc se vytratil a nahoru vystoupalo střízlivé slunce, které zasahovalo jejich boční pláty kopími ostrého světla. První přerušil mlčení nejméně citlivý buldozer.
„Na jihu pfece fou puftiny, kam fe ftroje fkoro nedoftanou," řekl hlubokým hlasem a šlapal si přitom na jazyk.
„Jeftli fevypravíme na jih, kde je ftrojil málo, fnad jich taky málo potkáme."
„To zní logicky," souhlasil obdělávač půdy. „Jak to víš, buldozere?"
„Pracoval fem na jihu v puftinách, kdyf fem pfifel z továrny," odpověděl.
„Vzhůru na jih!" řekl zapisovač.
Trvalo jim tři dny, než dorazily do pustin. Cestou minuly jedno dýmající město a zničily dva stroje, které se pokoušely vyzvídat. Pustiny nebraly konce., Starodávné krátery po bombách a půdní eroze tu pracovaly ruku v ruce; lidský talent válčit spolu s neschopností udržet zemi zalesněnou vytvořily tisíce čtverečních kilometrů trochu lepšího očistce, v němž se nehýbalo nic než prach.
Třetí den v pustinách zapadlo zadní kolečko opravníku do průrvy vyhlodané erozí. Nebyl schopen dostat se ven sám. Buldozer mu zatlačil a uspěl jen v tom, že opravníku ohnul zadní osu. Stroje vyrazily dál; nářek opuštěného opravníku vzadu pomalu umlkal.
Čtvrtého dne se daleko před nimi zjevily hory.

„Tam bude bezpečí," řekl obdělávač půdy.
„Tam založíme svoje vlastní město," řekl zapisovač. „Každý, kdo se proti nám postaví, bude zničen. Zničíme všechny, kteří se proti nám postaví."
Zahlédli létající stroj, přilétal z hor. Střemhlav se snesl dolů, potom vystoupal kolmo vzhůru, znovu se téměř zapíchl do země a až na poslední chvíli pád vyrovnal.
„Copak se zbláznil?" zeptalo se rypadlo.
„Má nějaké potíže," řekl jeden z traktorů.
„Má nějaké potíže," řekl ovládač rádia. „Zrovna jsem se s ním spojil. Říká, že v jeho řídicím systému něco špatně funguje."
Než ovládač rádia dokončil větu, přelétl létající stroj nad nimi; udělal přemet a zřítil se sotva o sto metrů dál.
„Pořád jste ve spojení?" zeptal se obdělávač půdy.
„Ne."
Kodrcaly dál.
„Než se létající stroj zřítil;" řekl o deset minut později ovládač rádia, „sdělil mi zprávu. V horách pořád žije pár lidí."
„Lidé jsou nebezpečnější než stroje," řeklo rypadlo. „Ještě že mám slušnou zásobu štěpných výbušnin."
„Jestliže je v horách naživu jen pár lidí, je možné, že tu část hor ani nenajdeme," řekl jeden traktor.
„Z toho plyne, že ani těch pár lidí neuvidíme," řekl druhý traktor.
Na sklonku pátého dne dosáhly úpatí hor. Přepnuly na infračervené vidění a začaly v zástupu stoupat temnotou. V čele postupoval buldozer, za ním těžkopádně šplhal obdělávač půdy a valilo se rypadlo s ovládačem rádia a zapisovačem na palubě. Zadní voj tvořily traktory. S každou hodinou byl výstup strmější a pohyb kolony pomalejší.
„Postupujeme příliš pomalu," vykřikl zapisovač. Stál nahoře na rypadle a blýskal infračerveným reflektorem na svahy kolem. „Touhle rychlostí nikam nedorazíme."
„Postupujeme tak rychle, jak můžeme," odseklo rypadlo.
„F toho plyne, fe nemůfeme poftupovat fychleji," přidal se buldozer.
„Z toho plyne, že jste příliš pomalé," odpověděl zapisovač.
V tom rypadlo narazilo na balvan. Zapisovač ztratil rovnováhu a zřítil se na zem.
„Pomozte mi!" zavolal na traktory, které se balvanu opatrně vyhnuly. „Uvolnil se mi gyroskop. Z toho plyne, že nemohu vstát!"
„Z toho plyne, že tu musíš ležet," řekl jeden z traktorů.
„Nemáme s sebou opravník, aby tě opravil," zvolal obdělávač půdy.
„Z toho plyne, že tu zůstanu ležet a zrezavím," naříkal zapisovač, „i když mám mozek třetí třídy."
„Z toho plyne, že už nebudeš k dalšímu užitku," souhlasil ovládač rádia. Stroje postupovaly pravidelně dál a zapisovač nechaly osudu.
Hodinu před svítáním dorazily na nevelkou plošinu. Aniž se musely domlouvat, zastavily se a srazily dohromady tak těsně, že se jeden druhého dotýkaly.
„Je to divný kraj," řekl obdělávač půdy.
Až do svítání je zahalovalo ticho. Stroje postupně vypínaly infračervené vidění. Do čela se postavil obdělávač půdy a vyrazily.
Převalily se kolem skalního hřebene a náhle se octly v údolíčku se zpívajícím potokem uprostřed.
V šeru časného rána vypadalo údolí studené a opuštěné. Před jeskyní na opačném svahu se objevil jen jeden jediný člověk. Vypadal ubožácky. Přes ramena měl přehozený pytel, jinak byl nahý. Byl malý a scvrklý, žebra mu trčela jak kostlivci a na noze měl odporný bolák. Bez ustání se třásl. Obrovské stroje se k němu blížily. Stál zády k nim a nahýbal se k potoku, aby si nabral vodu. Mohutné stroje se vydaly za ním.
Když ho obklopily, rychle se otočil a stroje uviděly obličej zpustošený strádáním.
„Sežeňte mi něco k jídlu," zachroptěl.
„Ano, pane náš," řekly stroje. „Okamžitě!"

Přeložil Jaroslav Veis